

TARTU ÜLIKOOL
FILOSOOFIATEADUSKOND
GERMAANI, ROMAANI JA SLAAVI FILOLOOGIA INSTITUUT

MAGISTRIPROJEKT

INGLISE-EESTI
RIIGIHANKE VALIKSÕNASTIK

Marita Tambelt

JUHENDAJA: Lili Pilt

Tartu 2013

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
LÜHENDID	4
1. MIS ON RIIGIHANGE?	5
1.1. Riigihanke regulatsioon.....	7
1.2. Roheline riigihange	8
1.3. E-riigihanked	10
1.4. Riigihanke terminoloogia.....	12
2. SÕNASTIKU KOOSTAMISEST	15
2.1. Eesmärk ja ülesehitus	18
2.2. Allikad.....	21
2.3. Sõnastiku koostamisel esinenud probleemid ja tähelepanekud.....	23
3. INGLISE-EESTI RIIGIHANKE VALIKSÕNASTIK	26
4. EESTI – INGLISE REGISTER	63
5. KOKKUVÕTE	72
6. KASUTATUD KIRJANDUS	73
6.1. Avaldamata allikad.....	76
7. SUMMARY	77

SISSEJUHATUS

Käesoleva magistrip projekti eesmärgiks on inglise-eesti riigihanke valiksõnastiku koostamine. Valiksõnastik koondab riigihangete terminoloogia inglise ja eesti keeles ning aitaks riigihangetega alustaval inimesel, ka tõlgil või tõlkijal, vajadusel kiirelt ühest kohast ammendada vajalik sõnavara mõlemas. Samuti on valiksõnastik kasulik erialaste tekstide mõistmisel ja tõlkimisel nii spetsialistile kui mittespetsialistile.

Valiksõnastiku koostamise idee tulenes praktilisest vajadusest. Tegeledes igapäevaselt tõlkimisega, puutub magistritöö autor tihti kokku ka riigihangete dokumentide tõlkimisega nii inglise-eesti kui ka eesti-inglise suunal. Eestis on avaldatud riigihangetega seotud käsiraamatuid ja ka riigihangetega seotud veebileheküljed ning süsteemid on tõlgitud, ent siiani on puudu olnud hanketerminoloogiat käsitlev sõnastik. Valiksõnastik koosneb 300 ingliskeelsest riigihanke terminist ning vastetest eesti keeles. Sõnastik on koostatud ühel suunal, kuid sisaldab ka eesti-inglise registrit sõnastiku lõpus. Mõningatele terminitele on sõnastikus antud ka seletused, et lihtsustada riigihanke valdkonnas orienteerumist. Terminid ja seletused on leitud koostöös nelja hankespetsialistiga, kellest kolm puutuvad igapäevaselt kokku ka välisriigihangetega.

Magistritöö on jaotatud kaheks osaks. Esimene, teoreetiline osa, käsitleb riigihanke valdkonda ning selle reguleerimist, rohelist riigihanget, e-riigihanget, sõnastiku eesmärke ja ülesehitust, allikaid ning sõnastiku koostamisel tekkinud probleeme. Teine, praktiline osa, hõlmab inglise-eesti valiksõnastikku koos seletustega ning eestikeelse registriga. Tulevikus saab riigihanke valiksõnastikku laiendada, lisades keeli ning valdkondi, mis laiendaks sõnastiku kasutusvõimalusi.

LÜHENDID

Käesoleva magistritöö valiksõnastikus on kasutatud järgmisi lühendeid:

HS – hankespetsialist. Terminid või seletused, millele järgneb käesolev lühend, viitab magistritöö valmimisel intervjueritud hankespetsialistide pakutud vastetele;

KM – Keskkonnaministeerium. Seletused sõnastikus, millele järgneb käesolev lühend, viitab Keskkonnaministeeriumi koduleheküljel antud kirjeldusele;

MT – Marita Tambelt. Terminid või seletused, millele järgneb käesolev lühend, viitab autori omaloomele;

SAS – Säästva arengu sõnaseletusi. Seletused sõnastikus, millele järgneb käesolev lühend, viitab Säästva Eesti Instituudi seletavale veebipõhisele sõnastikule;

SIMAP – Euroopa avalike hangete infosüsteem. Seletused sõnastikus, millele järgneb käesolev lühend viitab Euroopa avalike hangete infosüsteemi leheküljel antud kirjeldusele;

n – nimisõna;

v – verb, tegusõna;

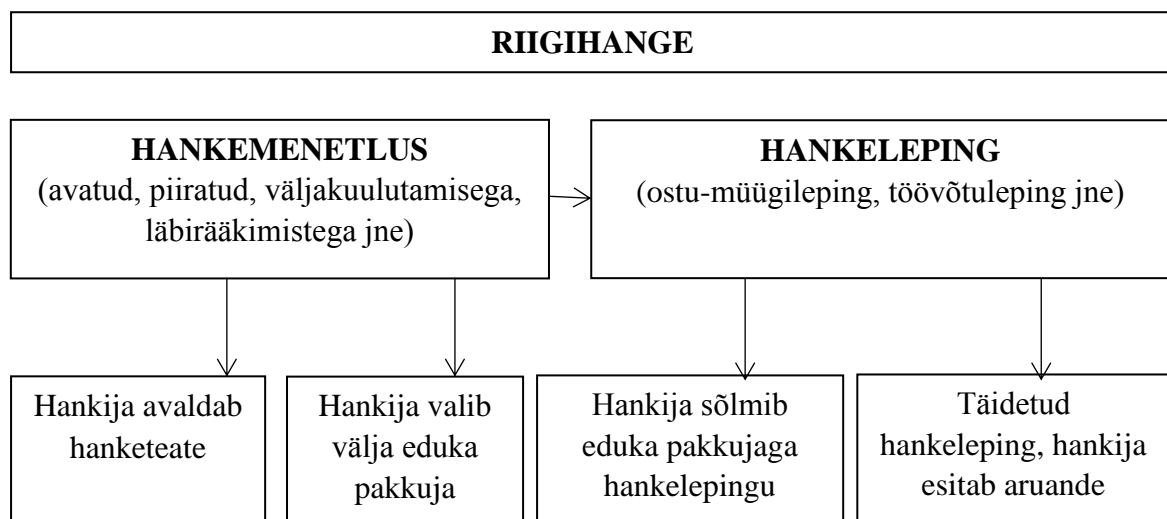
vt. – vaata.

1. MIS ON RIIGIHANGE?

Me oleme kõik harjunud igapäevaseks muutunud ostmisega. Ostame asju, teenuseid, aktsiaid. Kõigi kolme eelneva ühine nimetaja on ostmine. Kuid samuti võime seda nimetada ka hankimiseks, ent hankimise ja ostmise vahe on see, et ostmise puhul on tegemist raha eest omandamisega, vähemalt nii seletab seda Eesti keele seletav sõnaraamat. Kuigi ka hange on tegelikult omandamine valuuta eest, on neil sellegipoolest suur erinevus. Esiteks on riigihanke valdkonnas hankimine piiratud mitmel moel, kasvõi juba sellepärast, et hankimiseks, erinevalt ostmisest, tuleb pakkujal täita kõik tingimused (mitte ainult rahalised), mille hankija on pakkumustele seadnud. Teiseks on hankeprotsessile ehk menetlusele järgnev riigihankeleping oma olemuselt siiski kahe osapoolse vaheline juriidiliselt siduv ning õigusi ja kohustusi reguleeriv leping, olgu selleks kas ostu-müügileping, töövõtuleping või mõni muu leping. Kõige lihtsamalt on riigihange Eesti Riigihangete seaduses defineeritud järgmiselt: „Riigihangeteks käesoleva seaduse tähenduses on asjade ostmine, teenuste tellimine, ideekonkursside korraldamine, ehitustööde tellimine ja ehitustööde ning teenuste kontsessioonide andmine hankija poolt, samuti ehitustööde tellimine ehitustöö kontsessioonääri poolt.“ (Riigihangete seadus § 2 lg 1). Sama definitsioon on antud ka Eesti Rahandusministeeriumi poolt hallataval E-riigihangete keskkonna kodulehel. Eelnevast definitsioonist saame aru, mis on riigihange ise, kuid definitsioon jääb puudulikuks, kuna sisaldab mitmeid termineid, mis ei ole definitsioonis selged ning vajavad eraldi defineerimist, seega on oluline teemaga kokkupuutuval inimesel teemasse rohkem süveneda, et teada saada, kuidas antud definitsiooni praktikas käsitlema peaks.

Riigihanke kaks peamist osapoolt on hankija ja pakkuja. Nende kahe osapoolse vahel toimub hankelepingu sõlmimine ja selle täitmine pärast edukat hankemenetlust. Parre ja

Kaljurand (2008: 11-12) defineerivad hankijat kui avaliku võimu esindajat või eelmise poolt määratud isikut, kellel on kohustus astuda lepingulisse suhtesse pakkujaga. Pakkujat defineerivad nad aga kui riigihanke teist osapoolt ehk ettevõtjat valdkonnas, millest hankija on huvitatud. Pakkujaks loetakse nii juriidilist kui ka füüsilist isikut. Riigihanke toimimise paremaks illustreerimiseks võib näiteks tuua lihtsa ent selgelt mõistetava eduka riigihanke skeemi, mille Parre ja Kaljurand (2008: 11-12) on välja toonud:

Joonis 1

Skeem on lihtne ning üheselt mõistetav, kuid antud skeemist on puudu oluline osapool ehk pakkuja. Enne kui hankija eduka pakkuja välja saab valida, tuleb pakkujal või pakkujatel pakkumus teha vastavalt sellele, millised nõuded ja tingimused on hankijal pakkujatele. Alles siis, kui kõik nõuded ja tingimused on pakkumuses täidetud, ning pakkuja on esitanud kõik vajalikud hankedokumendid, saab hankija kõikide võimalike pakkumuste seast valida talle kõige soodsama. Valituks osutunud pakkuja ongi hanke võitja ning edasi toimub hankelepingu sõlmimine, hankelepingu täitmine (asjade ostmine, teenuste või ehitustööde tellimine, ideekonkurss või kontsessioonide andmine). Alles peale hankelepingu täitmist esitab hankija hankelepingu täitmise kohta lõpliku aruande. Seega ei ole antud skeem lõplik ning vajaks täiendust. Siiski on Parre ja Kaljuranna käsiraamatust

(2008) väga palju kasu nii riigihangetega alustajale kui ka väikese spikrina inimestele, kes küll igapäevaselt hangetega ei tegele, kuid kellel aeg-ajalt on antud valdkonnas vaja tööd teha. Peale antud käsiraamatu on riigihangetega tutvumisel kasulik ka teada riigihankeid reguleerivaid seadusi.

1.1. Riigihanke regulatsioon

Riigihanke teostamise kord on sätestatud Riigihangete seaduses. Hanke valdkonna eripära see, et hanget saab korraldada peaaegu ükskõik mille hankimiseks, kuid olenemata valdkonnast kehtivad kõikidele hangetele pea alati samad menetlusreeglid, normid ning neid reguleerivad samad seadused. Erandiks võib näiteks tuua meditsiini-, ehitus-, kui ka keskkonnavaldkonna, kus igale harule kehtivad omad normid ja seadused ning igale alaharule veel omakorda normid ja seadused. Paljud valdkonnad toetuvad just riigihangetele, kuna riigihangete kaudu on võimalik saavutada majanduslikult soodsaim pakkumine turul ning lisandväärtusena edendatakse selle kaudu tervet konkurentsi.

Eestis võeti käesoleva töö kirjutamise ajal kehtiv Riigihangete seadus vastu aastal 2007. Sellega kuulutati eelnev redaktsioon kehtetuks. Uue seaduse vastuvõtmise peamisteks põhjusteks olid Euroopa Liiduga liitumine aastal 2004 ning Euroopa Liidus kehtima hakanud uued riigihangete direktiivid. Seega tuli riigisisene regulatsioon ühtlustada Euroopa Liidu direktiividega ning vastu võtta eelmisest sootuks erinev seadus. Kaks peamist direktiivi, mis muutsid riigihangete regulatsiooni Euroopa Liidus võeti vastu aastal 2004. Esimene direktiiv 2004/18/EÜ reguleerib ehitustööde, asjade ja teenuste ostmist avaliku sektori hangete puhul. Teine direktiiv 2004/17/EÜ aga reguleerib vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste riigihankemenetlust (Parre ja Kaljurand 2008). Direktiivid on enamjaolt kooskõlastatud Riigihangete seadusega ning Eesti saab ise valida, kuidas neid direktiive riigisiselt kohaldada. Erinevalt direktiividest on aga Euroopa Liidu määrused ülesed liikmesriigi õiguse suhtes ning on otsekohaldatavad, seega ei eelda need

uute seaduste vastuvõtmist liikmesriigis. Ka juhul, kui liikmesriigi seadus on määrusega vastuolus, kehtib siiski viimane ning on ülimuslik. Määrused sätestavad erikorra riigihangete korraldamisel. Näiteks on üks sellistest määrustest määrus nr 1370/2007, mis reguleerib avaliku reisijateveoteenuse osutamist raudteel ja maanteel ning määratleb antud valdkonna hankemenetlusel erireeglid (Parre ja Kaljurand 2008). Kolmanda tegurina riigihangete valdkonnas mängivad olulist rolli ja GPA ja EEA. GPA ehk Maailma Kaubandusorganisatsiooni riigihankeleping ja EEA ehk Euroopa Majanduspiirkonnaleping taotleavad mõlemad sama, mida Riigihangete seadus ja EL'i riigihankeid puudutavad direktiivid ja määrused. Selleks on lepinguga liitunud riikide riigihangete valdkonna regulatsioonide ühtlustamine ning riigihangete turu avamine. Veel üks oluline tegur riigihangete valdkonnas on säästlikkus. Roheline ehk säästlik majandus on jõudnud ka riigihangete valdkonda ning sellest on välja kujunenud eraldi alaharu. Tuginedes intervjuudele hankespetsialistidega sai autor kinnitust, et kuna keskkonnahoidlik riigihange on saamas riigihangete lahutamatuks osaks ning üha enam hankijaid lisab hangetesse tingimusi ja nõudeid toote või teenuse säästlikkuse kohta (nt. keemiavaba puhastusteenus või elektriautod) on oluline ka roheline riigihanke terminoloogia lisamine valiksõnastikku.

1.2. Roheline riigihange

Keskkonnasäästlikkus ja jätkusuutlikkus on juba pikka aega olnud märksõnadeks mitte ainult keskkonnaga seotud valdkondades vaid ka mujal, näiteks majanduses ja ettevõtluses. Samuti on keskkonnasäästlikkus muutunud ajapikku. Ka Keskkonnaministeeriumi kodulehelt saab lugeda, et kui varem oli ökoloogilise jalajälje vähendamine ja ökosõbralikkus lisandväärtus tootel või teenusel, siis nüüd on see muutunud enesestmõistetavaks normiks, mille poole püüeldakse (Keskkonnaministeerium 2012).

Keskkonnasäästlikkuse vajadus tuleneb üha kiiremini areneva maailma vajadustest ja sellega kaasneva ressursside vähenemisest. Selleks, et reguleerida nende ressursside kasutamist on paljudesse valdkondadesse sisse toodud erinõuded keskkonnasõbralikkuse kohta (Keskkonnaministeerium 2012). Puutumata ei ole jäänud ka riigihangete valdkond. Sellest on eraldi välja kasvanud ka mõiste roheline riigihange ehk keskkonnasõbralik riigihange. Rohelise riigihanke peamine tunnus on keskkonnasõbralikkuse nõue riigihangete esitamisel ning hankelepingu täitmisel. Ka Riigihangete seaduses on eraldi välja toodud keskkonnasõbralikkuse kriteerium: „võimaluse korral peab hankija eelistama keskkonnasäästlikke lahendusi.“ (§ 3 punkt 6). Lisaks võib siinkohal välja tuua ka teise punkti samast seadusest, § 31 punkt 4, milles on sätestatud, et hankija sõlmib hankelepingu *majanduslikult soodsaima pakkujaga*. See aga ei tähenda kõige madalama hinnaga pakkujat, vaid võib tähendada ka keskkonnasõbralikke pakkumusi. Kuna Riigihangete seaduse § 3 punkt 5 sätestab, et „hankija peab vältima konkurentsi kahjustavat huvide konflikti“ (Riigihangete seadus 2007), siis ei saa otseselt nõuetesse lisada teatud märgiste või sertifikaatide olemasolu (Fair Trade märgis, erinevad ökomärgised), kuna see kahjustaks konkurentsi. Hankija saab aga nõuda sama väärtusega tõendavaid sertifikaate, lisades selle informatsiooni hankedokumenti. Samas aga lisasid kaks intervjuueeritud hankespetsialisti neljast, et Eesti turul mõistetakse MSP (majanduslikult soodsaima pakkumuse) all siiski kõige odavamat. Seda juhul, kui hankesse ei ole lisatud keskkonnasäästlikkuse nõudeid. Rohelise riigihankega nende arvates Eesti erasektoris nii palju ei hangita kui näiteks Skandinaavias ning keskkonnahoidlik riigihange jääb pigem avaliku sektori alale.

Hangete keskkonnahoidlikkust on reguleeritud mitmel viisil nii Eesti kui ka Euroopa Liidu tasemel. Kuna Eesti on Euroopa Liidus, kehtivad EL reguleerimised ka Eestile. Euroopa Liidu tasemel reguleeritakse rohelisi riigihankeid kohustuslike ja vabatahtlike

meetmetega. Kohustuslikud meetmed kehtivad kõigile, vabatahtlikke meetmeid võivad rakendada aga kõik, kes soovivad näidata, et nende pakutav teenus või toode vastab EL keskkonnastandarditele. Ka roheline riigihange ise oma olemuselt on vabatahtlik, mitte kohustuslik ning ei moodusta eraldi alaharu vaid on erinõuetega riigihange. EL on kehtestanud erikriteeriumid koopia- ja joonestuspaberi, puhastustoodete ja –teenuste, kontori IT-seadmete, ehituse, transpordi, mööbli, elektri, toidu ja toitlustusteenuste, tekstiilide, aiandustoodete ja –teenuste, akende, klaastahvlitega uste ja katuseakende, soojusisolatsiooni, põrandate, seinapaneelide, soojus- ja elektrienergia koostootmise, tee-ehituse ja liiklusmärkide ja valgusfooride, mobiiltelefonide ja sisevalgustuse riigihangetele (EK 2013). Rohelise riigihanke puhul on tarvis vastavaid kriteeriume järgida nii hankijal hanke avaldamisel kui ka pakkujal hankest osavõtmisel ning hiljem hankelepingu täitmisel ning neid antud kriteeriume saab otse lisada ka hankedokumentidesse. Rohelise riigihankega on võimalik edendada keskkonnasäästlikkust ning suurendada hankijate, pakkujate kui ka tarbijate keskkonnateadlikkust.

1.3. E-riigihanked

Kuna tehnoloogia arengu ja Interneti võidukäiguga on paljud toimingud muutunud veebipõhisteks, on ka hankesüsteemid Euroopa Liidu liikmesriikides menetlusprotsessi hõlbustamiseks ja paberivabadeks toiminguteks üle läinud elektroonsele kujule. Elektroonilist riigihankesüsteemi kasutavad kõik Euroopa Liidu liikmesriigid, kandidaatriigid kui ka partnerriigid, seega võib öelda, et veebipõhine hankesüsteem on hakanud laialdaselt levima. E-hankesüsteem aitab vältida hankepettusi, kuna kõik dokumendid ja tõendid lisatakse hankemenetluse alguses süsteemi ning paljud süsteemid ei lase hankemenetluses pakkumust esitada, kui puuduolevaid dokumente lisatud ei ole. Lisaks säästab veebipõhine hankemenetlus aega ning ressursse, kuna kõik toimingud saab

teha otse ühe süsteemi kaudu alates hanke avaldamisest ja pakkumuse esitamisest kuni hankelepingu sõlmimise ja hankelepingu täitmise aruandeni välja. Elektroonilise süsteemiga saab liituda iga ettevõtte, kes on ametlikult ettevõttere registris registreeritud. Pakkuja saab esitada pakkumuse hankele ning osaleb hankemenetluses kui täidab Riigihangete seaduses toodud tingimused (nt. majanduslik seisund, pädevus, maksuvõlgade puudumine). Viimaste rikkumisel võib hankija pakkuja hankemenetluselt kõrvaldada või kvalifitseerimata jätta (Riigihangete seadus § 117). Eestisisene elektrooniline hankesüsteem E-riigihangete Keskkond (Rahandusministeerium, E-riigihangete Keskkond) on küll olemas nii eesti kui ka täiendavalt inglise keeles, kuid tõlge ei aita kaasa konkurentsivõimele, kuna hanked avaldatakse eesti keeles ning tihti neile tõlget ei lisata, seega ei saa eesti keelt mittevaldav hankija või pakkuja hankemenetlust alustada ega sellest osa võtta. Sellisel juhul aitab sõnastik kaasa tekstiloomele nii, et eesti keelt valdav inimene saaks eestikeelse hanke avaldada ka ingliskeelsena, luues sellega paremat konkurentsi ning avades hanke ka eesti keelt mitterääkivatele hankest huvitatud isikutele. Sama kehtib ka teiste riikide e-hangete kohta. Euroopa Liidu Teataja riigihankeid käsitleva lisa elektroonilise süsteem TED – Tenders Electronic Daily on tõlgitud kõikidesse EL ametlikes keeltesse. Peale selle, et süsteem on tõlgitud erinevatesse keeltesse, on ka hanked kättesaadavad kõikides ametlikes keeltes, mis soodustab kasutajal süsteemis orienteerumist. Ent probleem ilmneb kui hakata uurima hangete sisu. Selgub, et enamik hankijaid soovivad hankemenetlust läbi viia siiski oma riigikeeles ning soovivad pakkumusi vaid kas oma riigikeeles või on harvematel juhtudel lisanud ka inglise, prantsuse või saksa keele. See aga ei soodusta riikidevahelist turgu ja konkurentsi, vaid pigem piirab seda. See on põhjus, miks antud valdkonna terminoloogiat on tarvis teada nii oma riigikeeles kui ka vähemalt ühes üldlevinud keeles, milleks käesoleva magistritöö raames on inglise keel.

1.4. Riigihanke terminoloogia

Koos riigihangete arenguga on välja arenenud ka riigihangete terminoloogia, mis nagu iga teisegi valdkonna puhul on tavakeelest erinev ehk on oskuskeel. Magistritöö raames intervjuueeritavatest kolm hankespetsialisti töid välja, et oluline on üldkeelt ja oskuskeelt eristada, kuna terminilaenu üldkeelest oskuskeelde võivad segadust tekitada. Üldkeelet ja oskuskeelt erinevuseks nimetab Erelt (2007: 18-38) laialdast tuntust: „See [üldkeel] on kõige standardsem keel, mille sõnad on üldtuntud ja lauseehitus lihtne.“ (2007:19). Oskuskeelt vastandab Erelt aga üldkeelele, tuues välja selle loomisest ja arendamisest kõrgendatud teadlikkuse: „Erinevalt üldkeelest on oskuskeel seotud erialadega, nende mõistestikega.“ (2007: 25). Seega võib eelneva põhjal järeldada, et riigihanke terminoloogia puhul on tegemist oskuskeelega, mis on välja kujunenud vajadusest erisõnade järele, eristamaks neid üldkeelest. Lisaks mainib Erelt, et suurim erinevus üldkeelet ja oskuskeelt vahel on nende täpsus, kus oskuskeel on täpsem üldkasutatavast keelest (2007: 35). Seetõttu toobki ta välja üldkeelet ja oskuskeelt põimumise probleemi ning toob välja ka eraldi näiteid sellest, kuidas üldkeel ja oskuskeel on omavahel segunenud ning võivad segadust tekitada:

„Nii näiteks tähendab hankimine üldkeeles kuskilt millegi muretsemist, ükskõik kas endale või kellelegi teisele. Majandus- ja õigusterminina aga pandi hankimine tähistama sellist tehingut, kus üks ettevõtja annab määratud ajal teisele ettevõtjale ettenähtud koguse toodangut. Vastuolu lahendamiseks on majandusmeestel ja juristidel soovitatud desorienteeriv *hankima* kõrvale jätta ja ümber õppida terminite *tarnima*, *tarnija*, *tarne*, *tarneleping* peale.“ (Erelt 2007:37)

Siiski ei saa väita, et üldkeelet kasutajatel tekib kahtlusi hankimise ja hankimise vahel, kuna sõnade taga olevast mõistest saadakse üldjuhul siiski aru kontekstipõhiselt. Erelti (2007:37) pakutud *tarnima* ja *tarneleping* ei toimi, kuna Eesti Riigihangete seaduses ja ka

mujal käsitletakse tarnijat kui juba hankekonkursi võitnud ning hankelepingu hankijaga sõlminud pakkujat, mitte üldnimetajat kõikidele hankemenetlusest osavõtvatele pakkujatele. Lisaks ei saa terminit *hankija* asendada Erelti (2007: 37) mainitud terminitega, kuna *hankija* ongi see osapool, kes *hanke* korraldab ning midagi saada soovib. *Tarnija* on siiski see osapool, kes midagi pakub ning *tarnimine* toimub alles siis, kui hange on võidetud ning hankeleping sõlmitud (Riigihangete seadus § 103⁶ lg 3 punkt 1). Ka hankespetsialistid tõid selle probleemi välja. Üks erialaspetsialistidest märkis ka, et terminoloogia ühilduvuses on kitsaskohti ja lisas, et soomekeelses hanketerminoloogias on segaduse vältimiseks kasutatud varianti, kus hanke korraldajat nimetatakse *tellijaks* (*tilaaja* – soome k.) (Intervjuu hankespetsialist Jaan Teesaluga 11. mail 2013). Kuna oskuskeel võib erineda ka seaduste ja määruste vahel, on oluline teada valdkonnas tegutsedes kogu terminoloogiat või kohta, kust vajalik termin siht- või lähtekeeles kiiresti leida. Eelnevast tulenevalt peavad nii hankija kui pakkuja olema kursis nii Eesti riigisisese Riigihangete seadusega, Euroopa Liidu vastu võetud määruste ja direktiividega mis riigihankeid reguleerivad ning ka GPA ja EEA lepingutega, kuna just viimastes on toonitatud turu võrdsust lepingutega liitunud riikides, lisaks olema kursis ka säästva ehk keskkonnahoidliku majandusega, kui tegeletakse valdkonnas kus jätkusuutlikkus tootel või teenusel on oluline ning viimaseks on kõige selle seonduvaga hankemenetluse osalistel oluline teada hanketerminoloogiat. Et saada turul parim pakkumine, tuleb nii hankijal kui ka pakkujal turul olevaid võimalusi uurida, nii koduturul kui ka väljaspool. Keerukaks muudab aga riikidevahelise hankemenetluse asjaolu, et mitte kõik hankemenetlused ei ole GPAGA seotud ning võib ette tulla juhtumeid, kus hanke spetsifikatsioonide teadasaamiseks tuleb ühendust võtta valitud riigi riigihangete konsultandiga ja kus ilma ühiselt mõistetava terminoloogiata võib protsess väga keeruliseks muutuda. Seadustel ja lepingutel on ka eestikeelsed tõlked kuid samas on loomulik, et kiirelt arenevas maailmas tegutsetakse

laiemas perspektiivis nii maailmaturul kui ka kitsamalt Euroopa Liidu hankevaldkonnas inglise keeles, mis on ajapikku saanud *lingua franca*'ks. Väide tugineb sellele, et EL Euroopa avalike hangete infosüsteem TED ja seda toetavad infosüsteemid on küll tõlgitud kõikidesse ametlikesse keeltesse, kuid avades sealseid hanketeateid võib tihti leida, et hankest osavõtmise üks kriteerium või komistuskivi on hankija riigikeele ja inglise keele oskus. Riigisisene elektrooniline hankesüsteem on küll olemas nii eesti keeles kui ka täiendavalt inglise keeles. Samas ei saa väita, et e-süsteemi lehekülje tõlkimine inglise keelde aitab kaasa konkurentsivõimele, kuna hankeid esitatakse endiselt vaid valdavalt eesti keeles. Sama probleem kehtib ka Euroopa Liidu liikmesriikide vahelistel hangetel osalemise kohta. Tuleb tõdeda, et mitte kõik hankemenetluse etapid ei ole riigihangete elektroonses keskkonnas tõlgitud ning mitmed osad võivad tavakasutajale jääda arusaamatuks. Ka tekib intervjuueritud hankespetsialistide sõnul tihti segadusttekitavaid olukordi hankemenetluses, kus ühe asja nimetamisel kasutatakse erinevaid termineid ning puudub ühtlus. Lisaks süvendab probleemi ka fakt, et mitte kõik esimest korda hankes osalevad ettevõtted ja isikud ei ole hanketerminoloogiaga kursis. Nii ei oska hangetega alustav isik dokumente korrektselt vormistada ning hange jääb välja kuulutamata või ei tule hankele ühtegi pakkumust (Intervjuu hankespetsialistiga 11. mail 2013). Sellest tulenevalt, nagu ülalpool mainitud, peavad hankija ja pakkuja olema oma valdkonnas pädevad, teadma seadusi ning teadma ka riigihangetega seotud terminoloogiat nii oma emakeeles kui ka üldkasutatavas võõrkeeles, mis käesoleva magistriprojekti raames on eesti keel ja inglise keel. Riigihanke terminoloogiat peab valdama ka tõlkija ja tõlk riigihangetega töötamisel. Loomulikult aitab seaduste tundmine tõlkija ja tõlgi tööle kaasa, kuid tõlkimise puhul on eelkõige oluline teada terminoloogiat ning selle taga peituvaid mõisteid.

2. SÕNASTIKU KOOSTAMISEST

Enne sõnastiku koostamist soovivad Atkins ja Rundell (2008: 24-25) mõelda peamiselt kahele olulisele küsimusele. Esimene oluline küsimus on seotud sõnastiku tüübiga. Kas sõnastik on üks- või kakskeelne, üldkeele- või oskussõnastik, ühe- või kahesuunaline, sõnastik paberkandjal või hoopis elektrooniline ja/või allalaetav. Samuti soovivad nad kohe algul ära otsustada sõnastiku maht. Teine küsimus on seotud sõnastiku kasutajaga. Kas sihtrühma alla kuuluvad tavakasutajad, õpilased ja tudengid, keeleõppijad või spetsialistid ning milleks kasutaja seda sõnastikku kasutada saab – kas pigem tekstist arusaamiseks, kasutades sõnastikust leitud vasteid ning kas leitud vasteid kasutatakse emakeelest tõlkimiseks võõrkeelde või võõrkeelest tõlkimiseks emakeelde. Sellest tulenevalt on sõnastik kas passiivne või aktiivne. Atkins ja Rundell (2008: 40) on teinud aktiivse ja passiivse jaotuse järgmiselt: kui emakeel (antud juhul eesti keel) on lähtekeeleks, on tegemist aktiivse sõnastikuga ning kui emakeel on sihtkeeleks ja lähtekeeleks võõrkeel (antud juhul inglise keel), on tegemist passiivse sõnastikuga. Sellest jaotusest lähtuvalt võib öelda, et käesoleva sõnastiku puhul on tegemist passiivse sõnastikuga. Samas ei ole magistritöö autor nõus nii jäiga jaotusega aktiivsusest ja passiivsusest kui seda on pakkunud mitmed leksikograafid, vaid toetab ideed, et sõnastiku funktsioon sõltub kasutajast. Atkins ja Rundell (2008: 40) hoiatavad, et aktiivse sõnastiku puhul on risk kõrgem kui passiivse sõnastiku puhul, kuna kui passiivse sõnastiku kasutamisel kirjutab kasutaja siiski oma emakeeles ning kasutab sõnastikku vaid üksikutest sõnadest arusaamiseks ning sealjuures saab kasutaja suuresti ka kontekstist lähtudes aru, millist sõna võiks vaja minna, ei saa sama öelda aktiivse sõnastiku kasutaja kohta ning risk on kõrgem, kuna sõnastiku kasutaja kirjutab võõrkeeles ning keerukama teksti puhul ei oska ka kontekstist lähtuda. Sõnastiku aktiivsust ja passiivsust on kirjeldanud ka mitmed teised leksikograafid. Tiiu Erelt (2007: 389) on jaotanud aktiivse ja passiivse sõnastiku

erinevalt kui eelnevalt kirjeldatud Atkins ja Rundell. Erelti sõnul on passiivne sõnastik selline sõnastik, mis aitab lähtekeelset teksti lugeda ja sellest aru saada kasutajal, kelle keeletase on nõrk või ebapiisav, kuid kellel on tarvis lähtekeele termineid mõista selleks, et teksti mõista. Passiivseks nimetab Erelt (2007) aga sõnastikku, mille puhul kasutaja saab piisavalt infot ja abi sõnastikust, et ise teksti kirjutada. Kahest eelnevast käsitlusest erineb aga Arvi Tavasti (Erelt ja Tavast 2003: 37-8) definitsioon aktiivsete ja passiivsete sõnastike kohta. Tavast pakub välja, et aktiivne on sõnastik siis, kui pakub üht või mitut uut vastet, passiivne sõnastik aga annab kasutajale edasi vaid „paljusõnalise ümberjutustuse“. Samas ei tee kõik leksikograafid nii ranget vahet passiivsel ja aktiivsel. Klassikaline jaotus eeldab, et aktiivne sõnastik aitab kodeerida ehk kirjutada uut teksti ning passiivne vastupidi dekodeerida ehk aru saada juba olemasolevast tekstist. Seda teed on läinud ka mitmed teised leksikograafid. Lingvistika professor Arleta Adamska-Sałaciak toetab oma kakskeelsete sõnaraamatute analüüsis (2006: 32) Saksa professorit Joachim Mugdanit, kes on läinud sõnastike kirjeldamisel teist teed ning ei keskendu üksnes passiivsusele ja aktiivsusele vaid väidab, et tegemist on palju kompleksema jaotusega, kus jaotusi on neli ning need põhinevad lähte- ja sihtkeelel. Jaotus tuleneb arusaamast, et sõnastiku kasulikkus ja funktsioon sõltub neljast keeletasemest ja otstarbest. Esimene funktsioon on võõrkeelsest tekstist aru saamine. Teine funktsioon on võõrkeelsest tekstist aru saamine ning selle tõlkimine emakeelde. Kolmas funktsioon on võõrkeelse teksti iseseisev loomine ilma emakeelse teksti olemasoluta. Neljas ning viimane funktsioon on emakeelse teksti tõlkimine võõrkeelde. Sellest jaotusest järeldame, et kõige olulisem sõnastiku puhul on funktsioon ehk mida kasutaja sõnastikust saab. Tuginedes eelnevale analüüsile ei saa väita, et üks funktsioon on olulisem kui teine, kuid pigem tuleb sõnastiku koostamisel silmas pidada sõnastiku eesmärki ning et see ühilduks sõnastiku ülesehitusega.

Toetudes Atkinsi ja Rundelli ja ka Adamska-Salaciaki kirjutatule võib järeldada, et sõnastikku koostatakse peamiselt kahele sihtrühmale mõeldes. Esimeseks sihtrühmaks on tavaliselt erialainimesed ehk spetsialistid, kes puutuvad igapäevatöös erialasõnavaraga kokku. Teiseks sihtrühmaks on tavakasutaja ehk mittespetsialist, kes puutub teatud valdkonna terminoloogiaga kokku üksikutel juhtudel. Tavakasutaja alla võime liigitada ka tõlgid ja tõlkijad kes puutuvad igapäevaselt kokku väga erinevate valdkondade terminoloogiaga. Tõlketöös puututakse erinevate valdkondadega ning igas tõlkeolukorras võib vajalikuks osutuda eelmisest sootuks erinev terminoloogia. Tavakasutaja alla liigitab autor käesolevas magistritöös ka inimesed, kes puutuvad riigihangete terminoloogiaga kokku vähem kui erialaspetsialist, kuid kelle igapäevatöös võib vajalikuks osutuda nii inglise- kui ka eestikeelne riigihanke sõnavara vastavalt olukorrale. Selliseid tavakasutajaid leidub pea igas ettevõttes, olgu selleks kas hankija või pakkuja, kuna hankeleping oma olemuselt on kahe äriühingu vahel sõlmitav leping. Selle jaotuse põhjal on käesolev magistriprojekt eelkõige mõeldud tavakasutajale ning tõlkidele ja tõlkijatele. Samas ei saa toetudes eelnevale analüüsile aktiivsusest ja passiivsusest enam väita, et käesolev magistriprojekt on pelgalt passiivne sõnastik, kuna kasutaja võib antud sõnastikku kasutada mitte ainult tekstist aru saamiseks vaid ka oma teksti loomiseks. Näiteks võib välja tuua valiksõnastikust järgmise kirje:

green procurement

roheline riigihange, keskkonnahoidlik riigihange

Avaliku sektori poolt läbiviidav hange, mille eesmärgiks on minimaalse keskkonnamõjuga toodete ja teenuste valik.

Edaspidi teab kasutaja kindlalt, et keeleliselt on need kirjed ekvivalentsed ning võib ka tulevikus seda vastet kasutada. Samuti teab kasutaja antud termini definitsiooni ning ka

seda, et sellel mõistel on eesti keeles kaks terminit – roheline riigihange ja keskkonnahoidlik riigihange. Selle kasutegur on kindlasti suur näiteks tõlkide ja tõlkijate puhul, kus variatiivsus annab tõlkele lisandväärtuse. Olles leidnud antud vaste käesolevast sõnastikust võib tõlk või tõlkija edaspidi leitud sõnapaari kasutada ka tulevikus. Seega ei saa öelda, et passiivset sõnastiku ei saa loomeks kasutada.

2.1. Eesmärk ja ülesehitus

Valiksõnastiku koostamise mõte tulenes praktilisest vajadusest. Inglise – eesti suunal sõnastik on koostatud eesmärgiga koondada riigihangete ingliskeelset sõnavara ning anda sõnavarale eestikeelsed vasted, millega välishangete puhul kokku puututakse. Laiemas mõttes saab inglise keele kasutajad Eestis jaotada kaheks. Esimene grupp on need inimesed, kellel on üldteadmised inglise keelest ning kes oskavad suhtlustasandil ja ehk ka kõrgemal tasemel igapäevastest asjadest rääkida. Teine grupp on need inimesed, kes oma eriala tõttu teavad küll vajaminevaid sõnu ja terminoloogiat, kuid ei oska sellest hoolimata igapäevastel teemadel vestlust arendada (Intervjuud hankespetsialistidega 21. aprillil 2013). Käesolev sõnastik on mõeldud ennekõike esimesele grupile, kuna eeldab keskmist keeletaset, ning valiksõnastiku teema ise nõuab, et kasutaja oskaks orienteeruda vastavas keeleruumis ja enamjaolt vähemal määral ka vastavas teemas, kuigi magistritöö sissejuhatav osa koos sõnastiku kirjete ja definitsioonidega annab küllaldase ülevaate riigihangete valdkonnast ja sellega seonduvast terminoloogiast.

Valiksõnastik on loodud vaid inglise-eesti suunal mitmel eesmärgil. Peamiselt on ühesuunalisus tingitud asjaolust, et riigihangete rahvusvaheline teostamine on taandunud peamiselt ühele rahvusvahelisele ärikeecele, milleks on inglise keel. Olenemata hankijast ja pakkujast toimub rahvusvaheline hankemenetlus peamiselt inglise keeles. Euroopa Liidu riigihanke puhul on küll võimalik menetlust läbi viia ka eesti keeles, kuid esitades või nõudes vajalikke hankedokumente taandub hankemenetlus siiski ühele laialdaselt levinud

töökeelele, näiteks inglise keelele. Teine asjaolu, mis on mõjutanud sõnastiku suunavalikut on see, et Eestil on vajalik, et riigiasutustes, äriühingutes ja ka mittetulundusühingutes oleksid olemas inimesed, kes valdavad hanketerminoloogiat nii eesti kui ka inglise keeles, et saada turult parim pakkumine või vastupidi panna turule välja oma parim pakkumine, olgu see turg siis kodumaine või väline. Hankespetsialistid tõid intervjuudes välja, et rahvusvaheliste riigihangete puhul juhtub tihti, et samast asjast räägitakse erinevate terminitega, ning suhtluses läheb palju aega sellele, et terminoloogia ühilduks. Samuti võib keeleoskuse puudumise tõttu hankest lihtsalt kõrvale jääda. (Intervjuud hankespetsialistidega 21. aprillil 2013).

Valiksõnastik koosneb 300 terminist. Sõnastik koondab riigihangetega seonduva terminoloogia. Terminid koguti koostöös intervjuueeritud hankespetsialistidega peamiselt Euroopa Liidu infosüsteemidest ja andmebaasidest ning määrustest ja direktiividest. Lähtudes erialaspetsialistide soovitudest, sisaldab sõnastik peamisi hangetes kasutatavaid termineid. Mõned terminid olid küll intervjuueeritavate arvates äravahetamiseni sarnased, ehk sünonüümid, ent pidasid vajalikuks need eraldi kirjetena sõnastikus välja tuua, et kindlustada ühe termini kasutamise järjepidavust ühe teksti, dokumendi või hanke raames (Intervjuud hankespetsialistidega 21. aprillil 2013). Sõnastikust jäid teadlikult välja spetsiifilisemad ja kitsamad valdkonnad nagu näiteks meditsiini, õhutransporditeenuste ja kaitse- ja julgeoleku riigihanked, tuginedes erialaspetsialistide soovitusel keskenduda vaid riigihanke terminoloogiale. Tulevikus on võimalik käesolevat sõnastikku laiendada ning täiendada mainitud valdkondade terminoloogiaga ning samuti teha sõnastik ka mitmesuunaliseks, lisades inglise-eesti suunale ka näiteks keeli nagu prantsuse, vene, saksa ja muid üldlevinud keeli. Definitsioonid ja/või seletused on antud terminitele, mis koostöös erialaspetsialistidega vajavad seletust või lahtikirjutamist, et hõlbustada sõnastiku kasutamist ning toetada omatekstiloome protsessi sõnastiku kasutamisel. Valmimas on ka

sõnastiku elektrooniline versioon ehk kasutusmugavuse ja aja kokkuhoiu eesmärgil on tulevikus avalikult kättesaadav ka sõnastiku veebiversioon. Seletused on antud tuginedes seadustes ja määrustes, direktiivides sätestatule ning roheline riigihanke terminoloogia puhul on kasutatud veebipõhist sõnastikku Säästva arengu sõnaseletusi (SEI – Säästva Eesti Instituut). Hankespetsialistid, kes aitasid termineid ja seletusi valida, on kolm erafirmades töötavat pikaajalise kogemusega hankespetsialisti, kes puutuvad tihti kokku välishangetega ning üks Eesti sihtasutuses töötav riigihankespetsialist, kes töötab peamiselt riigisiseste hangetega.

Sõnastiku koostamisel kasutas autor peamiselt erinevaid tekstitöötlusprogramme nagu näiteks Word ja Excel. Esialgu oli plaan kasutada sõnastiku loomiseks programmi TshwaneLex, ent koostamise käigus muutus programm pigem takistuseks kui koostamistöö hõlbustajaks. Seega langes otsus ülalpool mainitud lihtsamini käsitletavate tekstitöötlusprogrammide kasuks. Samas tuleb välja tuua, et erinevate korpuste loomisel ja nende läbitöötamisel oli just TshwaneLex tlCorpus programm see, mis aitas läbi töötada kõiki töös kasutatud allikaid terminite leidmisel. Lisaks kasutas autor magistritöös Eesti keele koondkorpust, et leida teatud terminite esinemissagedust ning esinemist kõrvuti teiste sõnadega. Sõnad, millega riigihange koos esines, olid paraku valdavalt üldkeelelised tegu- või sidesõnad. Samas leidis ka erandeid, mille puhul sai autor kinnitust termini kasutamisest. Näiteks sõnaga *riigihange* koos sõna *piirmäär* ning *menetlus* ja *leping*.

Sõnastiku kirjetes on inglisi- ja eestikeelsete terminite eristamiseks kasutatud erinevaid kirjafonte- ja suurusid, et selgelt eristada keeli. Selgitused ja definitsioonid on antud valiksõnastikus eristatud väiksema kirjasuurusega, et eristada terminit definitsioonist:

green procurement

roheline riigihange, keskkonnahoidlik riigihange

Avaliku sektori poolt läbiviidav hange, mille eesmärgiks on minimaalse keskkonnamõjuga toodete ja teenuste valik.

Käesoleva magistritöö valiksõnastiku eesmärk on toetada olemasolevaid tõlkeid erinevates riigihankesüsteemides ning koondada hanketerminoloogia mugavalt ühte sõnastikku. Samuti on eesmärk edendada sellega hangetega tegelevate ettevõtete ja inimeste, ka tõlkide ja tõlkijate sõnavara ning teadmisi. Siiaamaani on erinevatel lehekülgedel (TED – Tenders Electronic Daily, EHCA – Euroopa Kemikaaliamet) tööd tõlgetega alustatud ning seda arendatud, kuid siiski jääb tõlke praktiline kasutuspool nõrgaks, kuna tõlgitud on vaid peamine osa lehest, millele viitab ka lehel avanev teade „Vabandame, osa sellest veebilehest on praegu vaid inglise keeles!“ (EHCA 2013) ning ka hangetega tutvumine on võimalik vaid inglise keeles. Seetõttu ongi vajalik hangetega tegeleval ettevõttel või isikul, samuti ka tõlkijal või tõlgil olla kursis hanketerminoloogiaga mitte ainult riigikeeles vaid ka inglise keeles.

2.2. Allikad

Käesoleva magistritöö raames koostatud valiksõnastiku terminite ja nende vastete leidmisel on kasutatud mitmeid erinevaid allikaid. Terminitöö mahukaim osa oligi erinevate tekstide ja allikate läbitöötamine terminite leidmiseks ja kontrollimiseks. Allikate valikul lähtus autor peamiselt laialdaselt kättesaadavatest dokumentidest, kuna antud valdkonna terminoloogia ongi just sealt välja kujunenud.

Kuna riigihankevaldkond on olemuselt õiguslane, kasutas autor peamise allikana erinevaid riigihankeid reguleerivaid seadusi, määrusi ja direktiive. Eestis reguleerib riigihankevaldkonda Riigihangete seadus. Lisaks on allikana kasutatud Euroopa Liidu määrusi ja direktiive nii riigihangete kui ka rohelise riigihanke kohta. Samuti kasutas autor ühe algallikana Jaak Parre ja Aldo Kaljuranna käsiraamatut „Riigihange“, milles on lahti seletatud Eesti Riigihangete seadus vastava terminoloogiaga.

Lisaks seadustele kogus autor termineid erinevatelt riigihankeid puudutavate kodulehekülgedelt nagu Euroopa Komisjoni keskkonnaleht ning viimase alaleheküljed, Euroopa Komisjoni avaldatud „Keskkonnahoidlike riigihangete käsiraamat“ (2011), Euroopa riigihangete elektrooniline andmebaas TED, Eesti Riigihangete register ja Riigihangete e-keskkond.

Koostöös nelja hankespetsialistiga valiti läbitöötatud allikatest välja terminid, mis tuginedes erialaspetsialistide arvamusele peaksid olema valiksõnastikus. Lisaks anti valitud terminitele ka seletused ekspertarvamusele toetudes. Spetsialistide arvamuse kohaselt ei vajanud laialdaselt levinud ja üldisemat terminid seletusi, ning keskenduti pigem hanketerminitele, mille puhul võib tekkida kahtlus või risk, et kasutaja ajab ühe termini teisega segamini (Intervjuud hankespetsialistidega 21. aprill 2013).

Sõnastikust on teadlikult välja jäetud erinevad riigihankeid käsitlevad seadused ja lepingud, kuna taoline informatsioon on huvi korral kiiresti leitav Internetist. Erandina on valiksõnastikku siiski lisatud majandust ja riigihankeid reguleerivad seadused ja lepingud ning mõningased olulisemad institutsioonid nagu Euroopa Komisjon, Maailma Kaubandusorganisatsioon ning Riigihangete register kui peamine hankemenetluse koht.

2.3. Sõnastiku koostamisel esinenud probleemid ja tähelepanekud

Üks peamisi probleeme sõnastiku koostamisel oli ootuspäraselt terminite vasted. Kuigi väga paljud vasted olid Riigihangete seaduse ingliskeelses tõlkes leidavad, tekkis probleeme vastupidisel suunal ehk eestikeelsete vastete leidmine ingliskeelsetele riigihanketerminitele. Näiteks võib tuua ingliskeelse termini *domestic supplier*. Probleeme tekitab sõna *domestic*, mille antud juhul võiks tõlkida kui *kodumaine* või *omamaine*. Samas võib vaielda, et *domestic* võib tõlkes olla ka riigisisene, kuna käsitleb riigisiseseid hankeid. Antud termini vaste leidmisel otsustas autor esialgu otsida vastet ESTERM terminibaasist, kuna intervjueeritud spetsialistide sõnul on see esimene „oskuskeele sõnastik“, kust keelelist abi otsivad (Intervjuud hankespetsialistidega 21. aprill 2013). Terminibaas andis eestikeelseks vasteks *omamaine hankija*. Antud termin küll annab sõnaga *omamaine* edasi *domestic* mõistet, kuid tekitab üpris suure probleemi sõnaga *hankija*. Kuna *supplier* on üldjuhul eesti keeles siiski *tarnija* ning ka riigihangete valdkonnas kasutatakse terminit *tarnija* ja *hankija* üksteisest eraldi ning need kannavad erinevaid mõisteid, ei olnud autor nõus sõnastikku lisama terminibaasi antud termini vastet eesti keeles. Ka hankespetsialistid pidasid terminit *omamaine* ebaloomulikuks eesti keeles. *Hankija* ja *tarnija* on riigihangete mõistes kaks eri asja. *Hankija* tähistab ettevõtet, isikut või üksust, kes soovib midagi hankida. *Tarnija* on ettevõtte, isik või üksus kes, olles võitnud hankemenetluse ning sõlminud *hankijaga* hankelepingu, tarnib *hankijale* toodet või teenust. Eraldi termin on veel *pakkuja*, mis tähistab isikut, ettevõtet või üksust, kes osaleb hankemenetluses oma pakkumusega *hankijale* (Riigihangete seadus 2007). Seega on analüüsist võimalik järeldada, et terminibaasi antud vaste ei toimi ning tekkis vajadus uue termini järele. Selleks uuris autor sõna *supplier* olemust ning ka kasutust erinevates seadustes ja määrustes ning leidis, et antud sõna kasutatakse üldjuhul tähistamaks ettevõtet või isikut, kes midagi tarnib. Sellest tulenevalt otsustas autor terminiloomel kasutada *domestic*

supplier termini eestikeelseks vasteks *kodumaine tarnija*. Seejärel kontrollis autor uue termini kasutussagedust ka Interneti otsingumootoriga ning leidis, et termin *kodumaine tarnija* andis rohkem tulemusi kui *omamaine tarnija*. Terminit kinnitasid ka kõik intervjuueeritud hankespetsialistid. Intervjuudes selgus ka, et terminiga *domestic supplier* on varemgi probleeme tekkinud just hangetes ning segamini lähevad terminid *kohalik*, *kodumaine*, *riiklik*, *siseriiklik* ja *riigisisene*. Lisati ka, et termineid kasutatakse läbisegi ja ei järgita ühist stiilijoont (Intervjuud hankespetsialistidega 21. aprill 2013). Tuginedes ekspertide arvamusele jäi lõplikuks otsuseks valida vasteks sõnastikku just *kodumaine tarnija*, kuna termin on piisavalt selge ja läbipaistev.

Teine probleem, millega autor kokku puutus oli paljusõnalisus. Kuigi paljudel terminitel olid selged ja täpsed vasted, jäid mõned vasted siiski liiga pikaks. Näiteks võib tuua termini *nationalistic purchasing*. Termin tähistab olukorda, kus hankija eelistab mõnd rahvuslikku päritolu teisele hankemenetluses. Loomulikult on tegevus seadusega keelatud, kuid rohkem tekitas probleeme lühikese termini leidmine eesti keeles. Kohe jäi valikust välja *natsionalistlik hankimine*, kuna sellisel juhul oleks tegemist otsetõlkega ning ei kannaks edasi termini mõistet. Samuti tuli vaste leidmisel meele pidada, et *nationality* ei ole eesti keeles sama mis *kodakondsus*, kuigi see on üks sagedasemaid tõlkevigu. Niisiis tuli autoril teha valik, kas leida konarlik vaste terminile või piirduda selge ent lühikese seletusega. Kuna terminit sai edasi anda nelja sõnaga *hankimisel rahvusliku päritolu eelistamine*, ei pidanud autor antud seletust liiga pikaks ning valis terminiloome asemel seletuse. Vastet kinnitasid ka erialaspetsialistid ning rõhutasid, et sõnastiku seletusest peab kindlasti välja tulema fakt, et taoline tegevus on seadusega keelatud.

Viimase probleemina võib sõnastiku koostamisel välja tuua hankevaldkonna mahu. Kuna hankevaldkond ei hõlma vaid dokumente ja seadusi, vaid ka kõiki teisi valdkondi, milles hankeid korraldatakse (õhustransport, julgeolek, meditsiin, haridus jt.), siis pidi autor

lähsuma hankespetsialistide soovitusel keskenduda vaid hankevaldkonnale endale. Valiksõnastik koondab 300 riigihanke ja rohelise riigihanke enimkasutatud terminit ning nende terminite eestikeelseid vasteid. Samuti on autor lisanud mõningatele terminitele ka selgitused või definitsioonid tuginedes erialaspetsialistide soovitustele. Tulevikus on võimalik suuremamahulise riigihankesõnastiku loomine, mis hõlmaks kõikide valdkondade eripäradega arvestavat terminoloogiat, ning kindlasti oleks küll ambitsioonikas ent edasiviiv koostada sõnastik mitte ainult ühel suunal, vaid teha sõnastik mitmesuunaliseks ning lisada ka teisi laialt levinud keeli ning vastavat terminoloogiat. Sellisel juhul saaks ammendada riigihangevaldkonna terminoloogia ning see kompaktselt ka koondada. Lõpptulemusena võiks tulevikus näha ammendavat veebipõhist sõnastikku, mille kirjeid saab pidevalt täiendada ning vanu või iganenud kirjeid muuta või eemaldada, et sõnastik ei aeguks, mida pabersõnastikega tihti juhtub.

3. INGLISE-EESTI RIIGIHANKE VALIKSÕNASTIK

A

Advisory Committee on Procurements and Contracts

Euroopa Liidu hangete ja lepingute nõuandekomitee

agriculture, fisheries and forestry sector

põllumajandus-, kalandus- ja metsandussektor

alternative solutions

alternatiivsed lahendused

Lahendused, mille hankija võib hanketeates sätestada andes pakkujale võimaluse hankelepingu sõlmimisel alternatiivsete lahenduste leidmiseks.

amendment of public contract

hankelepingu muutmine

Hankelepingu tingimuste ja sätete muutmine ainult seaduses sätestatud tingimustel ja kõikide osapoolte nõusolekul.

appeal proceedings

vaidlustusmenetlus

Riigihangete vaidlustuskomisjonile vaidlustuse esitamine hankija tegevuse kohta.

application for removal

taandusavaldus

Avaldus, mille kohaselt taandab end vaidlustuskomisjoni liige läbivaatamiselt erapooletuse kahtluse tõttu.

Association Agreement

Assotsiatsioonileping, Euroopa Leping

Leping kehtestamiseks ja reguleerimaks Euroopa Liidu ja partnerriigi vahelist koostööd.

attestation

tõendamine

Pakkuja pädevuse ja kvalifikatsiooni tõendamine hankijale vastavate dokumentide ja tõenditega.

award criterion

sõlmimise kriteeriumid

Hankelepingu sõlmimise tingimused ja nõuded

awarding concessions

kontsessioonide andmine

Riigi poolt mõnele oma või välismaa ettevõttele või isikule kontsessioonäärile antud luba kasutada riigile kuuluvaid loodusvarasid või täita kokkulepitud tingimustel mingisuguseid riiklikke tellimusi.

awarding of public contract

hankelepingu sõlmimine

B

bank services public contract

pangateenuste hankeleping

building and construction = public works

ehitustööd

C

candidate

taotleja

Isik, kes on esitanud hankijale piiratud hankemenetluses, väljakuulutamisega läbirääkimistega hankemenetluses või võistlevas dialoogis osalemise taotluse.

carbon footprint

süsiniku jalajälg

Süsinikdioksiidi ja teiste kasvuhoonegaaside heite koguhulk, mis kaasneb inimese, organisatsiooni või mõne muu üksuse tegevusega või tekib toote või teenuse olelusringi jooksul. SAS

carbon tax

süsinikumaks

süsinikuheite vähendamisele ja kliimamuutuse leevendamisele suunatud maks, mille suurus sõltub kütuse ja elektrienergia süsinikusisaldusest. SAS

CE label

CE märgis

Sertifikaat; märk, samuti lühend prantsuse keelsest väljendist “Conformité Européenne” (eesti keeles “Euroopa vastavustunnistus”), on kohustuslik vastavusmärk toodetele Euroopa Majanduspiirkonna turul.

certificate

sertifikaat

Kvalifikatsiooni, standardit või muud omadust tõendav dokument.

certification of undertakings

ettevõtjate sertifitseerimine

clean and energy-efficient road transport vehicles directive

keskkonnasõbralike sõidukite direktiiv

Direktiiv 2009/33/EÜ keskkonnasõbralike ja energiatõhusate maantesõidukite edendamise kohta

CLP

CLP määrus

(EÜ) nr 1272/2008 määrus ainete ja segude klassifitseerimise, märgistamise ja pakendamise reguleerimise kohta.

compensation of expenses

kulude hüvitamine

compensation of losses

kahjude hüvitamine

Mistahes tegevuse käigus teisele isikule või ettevõtjale tehtud mistahes kahjude korvamine.

competitive dialogue

võistlev dialoog

Hankemenetlus, mille korral peab hankija välja selgitama ühe või mitu kasutusomaduste ja funktsionaalsete nõuete poolest kõige soodsama lahendusega pakkuja(t).

compliance of the submitted tenders

pakkumuste vastavus

Tehtud pakkumuste vastavus kehtivate seaduste ja hankija seatud tingimustega.

conceptual design

ideekavand

Hankija võib korraldada ideekonkursi hanke ideekavandi hankimiseks või sõlmida ideekonkursi võitjaga ideekavandi kasutamiseks teenuste hankeleping.

concession

kontsessioon

Hankeleping mis annab loa riigi loodusvarade, ettevõtete, tööjõu kasutamiseks.

concession application

kontsessioonitaotlus

Kontsessiooni saamise soovi taotlus

concessionary

kontsessionäär

Ettevõtja, kellele on avaliku konkursi tulemusena on antud kontsessioon.

consolidation

konsolideerimine

Ühishangete korraldamine kokkuhoiu ja lihtsustamise eesmärgil.

consumer goods

tarbeesemed

continuation contract = follow-up contract

jätkuleping

Contract award notice

hankelepingu sõlmimise teade

Teade, mis järgneb hankelepingu sõlmimisele.

Contract award notice for contracts in the field of defence and security

hankelepingu sõlmimise teade kaitse- ja julgeolekuvaldkonnas

Teade, mis järgneb hankelepingu sõlmimisele kaitse- ja julgeolekuvaldkonnas. Teade võib valdkonna tõttu olla piiratud või kaitstud.

Contract award notice in utilities

hankelepingu sõlmimise teade võrgustikega seotud sektoris

contract documents = tender documents

hankedokumendid

Contract notice

hanketeade

Hanke avaldamise teade

Contract notice concessions

kontsessiooni hanketeade

Kontsessiooni avaldamise teade

Contract notice for contracts in the field of defence and security

kaitse- ja julgeolekuvaldkonna hanketeade

Hanke avaldamise teade kaitse- ja julgeolekuvaldkonnas. Teade võib olla valdkonna tõttu piiratud või kaitstud.

Contract notice utilities

hanketeade võrgustikega seotud sektoris

Hanke avaldamise teade võrgustikega seotud sektoris

Contracting authority

hankija

Eraõiguslik juriidiline isik, hanke korraldaja.

Contracts pursuant to the Agreement on Government Procurement (GPA)

Maailma Kaubandusorganisatsiooni riigihankelepinguga vastavuses olevad lepingud

cost = value = price

maksumus

CPA statistical classification of products by activity

CPA tegevusaladel põhinev toodete statistiline klassifikaator

CPC Central Product Classification

CPC klassifikaator, CPC viitenumber

Keskne toodete klassifikaator; toodete

klassifitseerimiseks kasutatud nomenklatuur SIMAP

CPV Common Procurement Vocabulary

CPV ühtne riigihangete klassifikaator

Riigihangete puhul kohaldatav ühtne klassifikatsioonisüsteem, et ühtlustada hankijate poolt lepinguobjektide kirjeldamiseks kasutatavad viited.

crypting

krüpteerimine

Salastav kodeerimine

customs procedures = customs regime

tolliprotseduurid

customs regime = customs procedures

D

decision of the Ministry of Finance

Rahandusministeeriumi otsus

defence and security public procurement

kaitse- ja julgeolekuvaldkonna riigihanked

defence procurement

kaitsevaldkonna riigihange

demand

nõudlus

Design contest

ideekonkurss

Menetlus, mille tulemusena hankija võib omandada konkursi käigus žürii välja valitud kavandi või projekti peamiselt planeeringute, arhitektuuri, inseneritööde, infosüsteemide või tarkvara arendamise või andmetöötluse valdkonnas. Riigihangete seadus

Design contest declaration

ideekonkursi deklaratsioon

Ostja esitab vormikohase ideekonkursi deklaratsiooni Riiklikule riigihangete registrile kümne päeva jooksul ideekonkursi võitja otsustamise päevast arvates.

Design contest notice

ideekonkursi teade

Teade ideekonkursi avaldamise kohta.

Design contest results

ideekonkursi tulemused

Ideekonkursi läbiviimise järel teatavaks tehtavad tulemused hankija poolt.

digital tendering documents = electronic tendering documents

digitaalsed hankedokumendid

elektroonilise hankelepingle sõlmimise süsteemis kasutatavad dokumendid

disqualification

kvalifitseerimata jätmine

dividing a public procurement into lots

riigihanke osadeks jagamine

hankija võib riigihanke osadeks jagada ning sõlmida erinevate osade puhul eraldi hankelepingle erinevate pakkujatega. (HS)

domestic supplier

kodumaine tarnija (HS)

hankija riigisisene tarnija (HS)

Dow Jones Sustainability Indexes

Dow Jonesi jätkusuutlikkuse indeksid

1999. aastal kasutusele võetud ülemaailmsed indeksid, mis mõõdavad jätkusuutlikkuse poole pürgivate ettevõtete finantstulemusi majandus-, keskkonna- ja sotsiaalsete kriteeriumide alusel. SAS

Dynamic purchasing system

Dünaamiline hankesüsteem

Elektrooniline hankelepingle sõlmimise protsess.

E

EC European Commission

EK Euroopa Komisjon

ECAS European Commission Authentication Service

ECAS Euroopa Komisjoni Autentimissüsteem

Kogu ELi piires e-identimise ja e-autentimise vastastikuse tunnustamise süsteem.

e-Certis

e-Certis

Kõikides ELi liikmesriikide, kandidaatriikide ja Euroopa Majanduspiirkonna lepinguga liitunud riikide riigihangete nõutavate dokumentide ja tõendite informatsioonisüsteem.

ecodesign

ökodisain

Tootedisain, mille välja arendamisel võetakse arvesse keskkonnaaspekte. SAS

ecoefficiency

ökotõhusus, ökoefektiivsus

Strateegia ettevõtluses mille puhul pakutakse konkurentsivõimelise hinnaga tooteid ja teenuseid vähendades samal ajal toote või teenuse keskkonnamõju kogu olelusringi vältel. SAS

ecoinnovation

ökoinnovatsioon

Innovatsioon keskkonnasõbralike kaupade ja teenuste valdkonnas.

ecolabel

ökomärgis, ökotähis

sertifikaat; erimärgistus toodetel, mis näitab toote valmistamise keskkonnasäästlikust.

ecological marketing

ökoloogiline turundus

Turundusharu, mis reklaamib keskkonnahoidlikke või keskkonnaprobleemidele lahendusi pakkuvaid tooteid ja tootmisviise. SAS

economic instrument

majandusinstrument, majandushoob

Keskkonnapoliitika vahend, mis loodusvarade ja keskkonnakomponentide otstarbekama kasutamise eesmärgil rakendab erinevaid meetmeid. SAS

economic status

majanduslik seisund

EEA agreement

Euroopa Majanduspiirkonna leping

1994 loodud leping riikide vahel, mis näitab riigi kuuluvust Euroopa Majanduspiirkonda ja sealsel turul kauplemise õigust.

EIA environmental impact assesment

KMH keskkonnamõju hindamine

kavandatava tegevuse eeldatava keskkonnamõju selgitamine, hindamine ja kirjeldamine, selle mõju vältimis- või leevendamisevõimaluste analüüsimine ning sobivaima lahendusvariandi valik. SAS

EIPRO - Environmental Impact of Products

EIPRO Toodete keskkonnamõju programm

Euroopa Komisjoni loodud programm selgitamaks välja kõige suurema keskkonnamõjudega tooted ning vähendamaks nende negatiivseid keskkonnamõjusid.

electronic auction

elektrooniline oksjon

Elektrooniline oksjon on pakkumuste hindamise viimane etapp eduka pakkumuse väljaselgitamiseks, mille käigus hankija hindab ja võrdleb esitatud pakkumuste väärtusi elektroonilises keskkonnas.

electronic tendering documents = digital tendering documents

elegibility

sobivus

Pakkujate või pakkumuste nõuetekohasus.

EMAS Eco-Management and Audit Scheme

EMAS keskkonnajuhtimise ja -auditeerimise süsteem

Vabatahtlikkuse alusel rakendatav keskkonnajuhtimissüsteem, mis on mõeldud organisatsioonide keskkonnategevuse tulemuslikkuse süsteemseks hindamiseks, täiustamiseks ja üldsusele asjakohase teabe edastamiseks. SAS

emergency contract

hädaolukorra hankelepung (MT)

hankelepung, mis sõlmitakse hädaolukorras nt. looduskatastroofi puhul, millel on eritingimused ning nõuded. (MT)

energy conservation = energy saving

energiasääst, säästev energiakasutus

Inimtegevuse eesmärkide saavutamine (sh tootmine) võimalikult väikesemahulise energiamuunduse arvel SAS

energy efficiency use

energiatõhusus

energiakasutuse tõhusus, kasuliku ja kulutatud energia suhe. SAS

energy label

energiamärgis

Energiamärgis on dokument, mis annab teada, kui palju hoone kokku energiat tarbib

energy saving = energy conservation

Energy Star regulation

Energy Star määrus

Määrus (EÜ) nr 106/2008 ühenduse kontoriseadmete energiatõhususmärgistuse programmi kohta.

eNotices

eNotices

Avalike hangete standardvormide infolehekülg riigihanketeadete koostamiseks ja avaldamiseks.

environmental impact

keskkonnamõju

Tegevusega eeldatavalt kaasnev vahetu või kaudne mõju inimese tervisele ja heaolule, keskkonnale, kultuuripärandile või varale. SAS

environmental label

keskkonnamärgis

Toote või teenuse märgis või teatis, mis annab toote kohta keskkonnateavet. SAS

Environmental procurement = Green procurement = Sustainable procurement = Green Public procurement

keskkonnasäästlik riigihange. Jätkusuutlik riigihange

Avaliku sektori poolt läbiviidav hange, mille eesmärgiks on minimaalse keskkonnamõjuga toodete ja teenuste valik .SAS

e-procurement = Electronic procurement

e-menetlus

Elektrooniline hankemenetlus.

Electronic procurement = e-procurement**equipment goods**

masinad, seadmed ja tarkvara

eSenders

e-Senders

Teenus hanketeadete otseseks esitamiseks elektroonilises keskkonnas.

estimated cost

eeldatav maksumus

Hanke eeldatav kogumaksumus

ETA European technical approval

Euroopa tehniline tunnustus

Toote ettenähtud kasutuseks sobilikkust tunnustav tehniline hinnang, mille aluseks on ehitiste, kus toodet kasutatakse, igakülgne vastavus olulistele nõuetele.

Ethical trade

Eetiline kaubandus

Kaubandus, mis püüab tagada tootmiskettide tingimuste vastavuse miinimumstandarditega ning ekspluataatorlike tootmisvormide välistamise.

EU ecolabel

EL ökomärgistus

Erimärgistus Euroopa Liidu toodetel, mis näitab toote valmistamise keskkonnasäästlikust.

Europe 2020

Euroopa 2020

EL majanduskasvu strateegia aastani 2020.

European Economic Interest Groups (EEIG) notices

Euroopa majanduslikke huvigruppe (EEIG) puudutavad teated.

European Environment Agency

Euroopa Keskkonnaagentuur

European Investment Bank (EIB), European Central Bank (ECB) and European Bank for Reconstruction and Development (EBRD) financed projects

Euroopa Investeeringispanga (EIP), Euroopa Keskpanga (EKP) ja Euroopa Arengu- ja Rekonstruktsioonipanga (EBRD) rahastatud projektid.

Projektid, mis saavad kutse osavõtuks Euroopa Liidu Teataja lisas avaldatavatest hangetest ja riiklikest ehitustöölepingutest. TED

European standard

Euroopa standard

Euroopa Liidu poolt sätestatud ja selle liikmesriikides kehtiv ühine standard. (HS)

European Union Sustainable Development Strategy

Euroopa Liidu Säästva arengu strateegia

Euroopa Liidu ühtne strateegia säästvaks arenguks.

evaluate tender v

pakkumust hindama

Esitatud pakkumuste hindamine hankija poolt kõikide oluliste ja seaduses reguleeritud kriteeriumite alusel.

evidences

tõendid

exchange of information

teabevahetus

External aid and European Development Fund contracts ACP countries

Välisabi ja Euroopa Arengufondi lepingud (AKV riigid)

F

failure to observe a precept

ettekirjutuse mittetäitmine

Õigusevastase tegevuse korral võib Rahandusministeerium teha ettekirjutuse hankemenetluse kehtetuks tunnistamise kohta. Ettekirjutuse mittetäitmine võib kaasa tuua väärteovastutuse.

financial status

finantsseisund

Majanduslik, rahaline seisund.

first-time bidder

esmakordne pakkuja (MT)

Esimest korda hankijale pakkumust esitav pakkuja. (HS)

follow-up contract = continuation contract

foreign supplier

välismaine tarnija

Hankija riigiväline tarnija.

Form of public contract

hankelepingu vorm

formal requirements of documents

dokumentide vorminõuded

Hankemenetluse dokumentide vorminõuded.

Framework agreement

raamleping

Riigihanke tulemusena ühe või mitme hankija poolt ühe või mitme isikuga sõlmitud leping, millega kehtestatakse lepingu kehtivusaja vältel selle alusel sõlmitavaid hankelepinguid reguleerivad tingimused eelkõige kas hinna või hinna ja ettenähtud koguste või mahtude kohta. Riigihangete seadus

G

GATT agreement

GATT leping

Üldine Tolli- ja Kaubanduskoostöölepe

goods = supplies

kaubad

Government procurement = Public procurement

GPA Agreement on Government Procurement

GPA Maailma Kaubandusorganisatsiooni riigihankeleping

Riigihankeid käsitlev Maailma Kaubandusorganisatsiooni leping, mille eesmärgiks on avada riikide hanked rahvusvahelisele konkurentsile

GPP Green Public Procurement = Environmental procurement = Sustainable procurement = Green procurement

green consumption = sustainable consumption

jätkusuutlik tarbimine, säästlik tarbimine

Tarbija teadlik valik tarbida võimalikult väikese keskkonnamõjuga kaupu ja teenuseid. SAS

green economy

roheline majandus

Keskkonnasäästlikku poliitikat järgiv ja toetav majandus. (HS)

Green procurement = Sustainable procurement = Environmental procurement = Green Public procurement

greenwash

rohepesu, ökoeksitamine

Keskkonnavaenuliku tegevuse üldsusele positiivsena esitamist. SAS

guidelines

juhtnõõrid

IMPRO Environmental Improvement of PROducts

IMPRO Programm toodete keskkonnamõju parandamiseks

Euroopa Komisjoni loodud programm selgitamaks välja kõige suurema keskkonnamõjudega tooted ning nende toodete keskkonnamõju parandamiseks.

incentive

stiimul

Euroopa Liidus kasutusele võetud toetused ning ajendid soovitud tulemuste saavutamiseks ja teatud valdkonna edendamiseks.

Information and Data Analysis Department of the Public Procurement Office

Riigihangete Ameti info- ja analüüsiosakond

Alates 2010. aasta 1. juulist on Riigihangete Ameti õigused ja kohustused Rahandusministeeriumil. Info- ja analüüsiosakonna asemel on nüüd tegev riigihangete elektrooniline süsteem.

In-house transaction

sisetehing

Hankija leping äriühinguga, mille kõik aktsiad või osad kuuluvad otseselt sellele hankijale või talle koos teiste hankijatega või sihtasutusega, mille ainuasutaja on see hankija või mille kõik asutajad on see hankija koos teiste hankijatega. Riigihangete seadus

input data

lähteandmed

Mistahes programmi või süsteemi sisestatud esialgsed andmed.

insurance services public contract

kindlustusteenuste hankeleping

intermediate goods = intermediate products

poolfabrikaadid

intermediate products = intermediate goods

international standard

rahvusvaheline standard

Rahvusvaheliselt tunnustatud standard, mis kehtestab teatud nõuded ja tingimused toodetele, teenustele jt.

IPP integrated product policy

terviklik tootepoliitika

Toodete ja teenuste keskkonnanäitajate parandamisega tegelev poliitikavaldkond kus rakendatakse erinevaid kohustuslikke vahendeid nt keskkonnamaks ja keskkonnahoidlik riigihange ning vabatahtlikke vahendeid nagu keskkonnahoidlik tootearendus. SAS

ISIC International Standard Industrial Classification

ISIC

Rahvusvaheline majandustegevuse klassifikaator SIMAP

ISO 14001 standard

ISO 14001 standard

Keskkonnajuhtimise rahvusvaheline standard, mis määrab kindlaks keskkonnajuhtumise süsteemi nõuded. SAS

J

joint tenderers

ühispakkujad

Isikud, kes on esitanud pakkumuse, esialgse pakkumuse või hankemenetluses osalemise taotluse ühiselt

jurisdiction of the Ministry of Finance

Rahandusministeeriumi pädevus

jury of design contest

Ideekonkurssi žürii

Žürii, kes otsustab ideekonkursi võitja.

L

labelling class

märgistusklass

Teatud kvaliteeditase riigihangetel, millest allpool ei ole riigiasutustel lubatud hankeid korraldada.

Labelling Directive

märgistusdirektiiv

Direktiiv 2000/13/EK mis reguleerib toidu märgistamist, reklaamimist ja esitlemist.

LCC - life-cycle costing

olelusringi hind

Keskkonnajuhtimisvahend, millega hinnatakse toote või teenuse täielikku keskkonnamõju kogu olelusringi vältel.

leasing

liisimine

levy

riigilõiv

liability

vastutus

local supplier

kohalik tarnija

Tarnija, kes on hankijaga samas regioonis (vastavalt mastaabile vald, linn, riik, liit jt.)

low tender

madala maksumusega pakkumused

low-energy house

madalenergiamaja

Maja, mis tarbib kõigest pool energiast, mida vajab standardmaja. Rohelise riigihanke üks võimalikest kriteeriumitest.

M

mandatory measures

kohustuslikud meetmed

Kohustuslikud meetmed rohelise riigihanke puhul.

maximum budget

eelarve piir

MEAT Most Economically Advantageous Tender

majanduslikult soodsaim pakkuja

Rohelises riigihankes kasutatav kriteerium märkimaks pakkujat, kelle pakkumus on hankijale majanduslikult soodsaim.

Member of Public Procurement Appeals Committee

vaidlustuskomisjoni liige

mini-competition

minikonkurss

Hankemenetluse liik.

minimum tender validity period

pakkumuste jõusoleku minimaalne tähtaeg

minutes of opening tenders

pakkumuste avamise protokoll

Esitatud pakkumuste avamisel hankija poolt koostab hankija avamise kohta protokoll, kuhu kannab sisse pakkumustes sisalduvad andmed.

multistage qualification system

mitmeetapiline kvalifitseerimissüsteem

N

NACE

NACE

Euroopa majanduse tegevusalade klassifikaator SIMAP

National public procurement database

Riigihangete register

national subsidies

riiklikud subsiidiumid

Riigi poolt kodumaisele tootjale antav rahaline toetus, et soodustada konkurentsivõimet koduturul.

nationalistic purchasing

hankimisel rahvusliku päritolu eelistamine (MT)

Seadusega keelatud tegevus, mis kahjustab konkurentsi ning mille käigus hankija eelistab hankemenetluses teatud rahvusliku päritoluga pakkuja pakkumusi. (MT)

negotiated procedure with prior publication of contract notice

väljakuulutamisega läbirääkimistega hankemenetlus

Hankemenetlus, mille korral teeb hankija vähemalt kolmele enda poolt objektiivsete ja mittediskrimineerivate kriteeriumide alusel välja valitud taotlejale pakkumuse esitamise ettepaneku ja peab nendega läbirääkimisi, et kohendada esitatud pakkumused hankedokumentides sätestatud nõuetele ja valida välja edukas pakkumus.

negotiated procedure without prior publication of contract notice

väljakuulutamisetä läbirääkimistega hankemenetlus

Väljakuulutamisetä läbirääkimistega hankemenetluse korral peab hankija hankelingu tingimuste üle läbirääkimisi omal valikul ühe või mitme huvitatud isikuga, olles eelnevalt esitanud neile hankedokumendid.

nomenclature

nomenklatuur

notice

teade

Notice for additional information, information on incomplete procedure or corrigendum

teade lisateabe, teave lõpetamata menetluse või paranduse kohta

notice of public works concession

ehitustööde kontsessiooni teade

notice on a buyer profile

ostjaprofiili teade

Teade hankijale, millega kinnitatakse hankija/ostja ja hanke andmed.

NUTS (The Nomenclature of Territorial Units for Statistics)

NUTS kood

Eurostati kasutusele võetud koodide eesmärk on luua ühtne alus territoriaalsele jaotusele Euroopa Liidu piirkondliku statistika kogumisel. SIMAP

O

object of public contract

hankelepingu ese

Hankemenetluse käigus hangitav toode, teenus, kontsessioon.

Official Journal S

Euroopa Liidu Teataja lisa S-seeria

ELT lisa, mis sisaldab avalike hangete pakkumisi

official list of approved undertakings

tunnustatud ettevõtjate ametlik nimekiri

open procedure = open tendering

avatud hankemenetlus

Hankemenetluse kõige tavalisem liik, mille korral võib pakkumuse esitada iga huvitatud isik, kes vastab Eesti Riigihangete seaduse § 12 lõikes 3 sätestatud tunnustele ja võimalikele sama lõike alusel kehtestatud piirangutele.

open tender v

pakkumust avama

Esitatud pakkumuste avamine hankija poolt.

open tendering = open procedure

P

parties to a government contract = parties to a public contract

hankelepingu pooled

Hankemenetlusele järgneva hankelepingu sõlmimise pooled.

parties to a public contract = parties to a government contract

passive house

passiivmaja

Maja, mis püsib soojana kasutades energiat, mida hoone ise toodab. Rohelise riigihanke üks võimalikest kriteeriumitest.

periodic indicative notice

perioodiline eelteade

Enne hanke avaldamist esitatud eelteade hanke avaldamise kohta, millega saab alustada üksnes piiratud hankemenetlust või väljakuulutamisega läbirääkimistega hankemenetlust.

Periodic indicative notice utilities

Võrgustikega seotud sektori perioodiline eelteade

Phare

Phare programm

Euroopa Liidu rahastatav abiprogramm Kesk- ja Ida-Euroopa riikide Euroopa Liitu astumiseks ettevalmistamiseks, eriti konkurentsivõime tugevdamiseks Euroopas.

plus-energy house

plussenergiamaja

Maja, mille energiatõhusus on võrdväärne passiivmaja omaga, kuid omab lisaks sisseehitatud süsteeme, mis kasutavad ära päikese- või tuuleenergiat. Suvel müüb maja üleliigse elektri riiklikku elektrivõrku ning ostab seda talvel tagasi. Rohelise riigihanke üks võimalikest kriteeriumitest.

precept of the Ministry of Finance

Rahandusministeeriumi ettekirjutus

Õigusevastase tegevuse korral võib Rahandusministeerium teha ettekirjutuse hankemenetluse kehtetuks tunnistamise kohta. Ettekirjutuse mittetäitmine võib kaasa tuua väärteovastutuse.

preparation of technical specifications

tehniliste kirjelduste koostamine

price = value = cost

prior information notice for contracts in the field of defence and security

kaitse- ja julgeolekuvaldkonna riigihangete eelteade

Hanke avaldamise eelteade kaitse- ja julgeolekuvaldkonnas. Eelteade võib olla valdkonna tõttu piiratud või kaitstud.

prior information notice = prior notice

eelteade

Teade, mis tuleb hankijal esitada Riigihangete registrile, kui soovitakse avaldada lühendatud pakkumuste esitamise tähtajaga hange.

prior notice = prior information notice

private sector

erasektor

procedure

menetlus

Hankemenetluse protsess.

procurement

hankimine

Hankemenetluse kaudu teenuse või toote saamise protsess.

Procurement rules

hankekord

Hankemenetluse kord.

product advanced benchmark

toote sihttase

Keskkonnaalaste toimeomaduste kõrged sihttasemed, mis üldreeglina peavad vastama parimate turul saadaolevate toodete saavutatud toimeomaduste tasemele.

product design guidelines

tootedisaini juhised

Toote disaini väljatöötamiseks antud juhised ja nõuded.

product minimum requirements

toote miinimumnõuded

Toote miinimumnõuded EL siseturule lubamiseks, mille aluseks on EL ühtlustatud standardid.

proprietary product

registreeritud kaubamärgiga müüdav toode

Public contract for air services

õhuteenuste hankeleping

Public contract of design services

projekteerimisteenuste hankeleping

Public contract of financial services

finantsteenuste hankeleping

Public Contract = Supply Contract = Supply Agreement

hankeleping

Riigihanke tulemusena ühe või mitme hankija poolt ühe või mitme isikuga sõlmitud vastastikuste varaliste kohustustega leping, mille esemeks on asjad, teenused või ehitustööd.

Public Procurement Act

Riigihangete seadus

Public Procurement Appeals Committee

riigihangete vaidlustuskomisjon

Vaidlustuskomisjon vaatab läbi hankemenetluse käigus või järel tekkinud vaidlustusi.

Public Procurement Office

Riigihangete Amet

Alates 2010. aasta 1. juulist on Riigihangete Ameti õigused ja kohustused Rahandusministeeriumil.

Public Procurement Policy

riigihangete poliitika

Public Procurement Register

Riigihangete register

Public procurement report

riigihanke aruanne

Aruanne riigihanke kohta

Public procurement = Government procurement

riigihange

Asjade, teenuste, ehitustööde hankimine, ideekonkursside korraldamine, ehitustööde ning teenuste kontsessioonide andmine hankija poolt, samuti ehitustööde tellimine ehitustöö kontsessioonääri poolt.

public sector

avalik sektor

Public Supply contract

asjade hankelepinglep

public works = building and construction

Public Works concession

ehitustööde kontsessioon

Ehitustööde hankeleping mille puhul projektist tulenev risk jääb kontsessioonääri kanda.

Public Works contract

ehitustööde hankeleping

publication

väljakuulutamine

Hanke väljakuulutamine

Published tender

pakkumiskutse

Q

qualification

kvalifikatsioon

Dokumentaalselt tõestatud nõutav teadmiste ja oskuste tase

qualification of candidate

taotleja kvalifitseerimine

qualification of tender

pakkuja kvalifitseerimine

qualification system

kvalifitseerimissüsteem

qualification system utilities

võrgustikega seotud sektori kvalifitseerimissüsteem

R

REACH

REACH regulatsioon

(EÜ) nr 1907/2006 kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist käsitlev määrus. REACH kasutajatoe kodulehekülg.

reference number

viitenumber

rejection

tagasilükkamine

Pakkuja tagasilükkamine hankija poolt kriteeriumitele mittevastavuse või dokumentide puudumise tõttu.

removal

taandamine

Vaidlustuskomisjoni liige ei või vaidlustust läbi vaadata ja peab ennast vaidlustuse läbivaatamiselt taandama, kui esineb asjaolu, mis annab alust kahelda tema erapooletuses.

rent_n

üür

rent_v

üürima

renting

rentimine, üürimine

repeated bidder

korduvpakkuja (MT)

Mitmendat korda samale hankijale pakkumust esitav füüsiline isik. (MT)

restricted procedure = restricted tendering

piiratud hankemenetlus

Piiratud hankemenetlus on hankemenetlus, mille korral võib iga huvitatud isik esitada hankemenetluses osalemise taotluse, kuid pakkumuse saavad esitada üksnes need hankija poolt objektiivsete ja mittediskrimineerivate kriteeriumide alusel valitud taotlejad, kellele hankija teeb pakkumuse esitamise ettepaneku.

restricted tendering = restricted procedure

RoHS

RoHS direktiiv

EL ohtlike ainete kasutamise piiramist käsitlev direktiiv.

rules of procedure

menetlusreeglid

S

SCP/SIP Sustainable Consumption and Production and Sustainable Industrial Policy action plan

SCP/SIP tegevuskava

Säästva tarbimise ja tootmise ja säästva tööstuspoliitika tegevuskava.

selection criteria

valikukriteeriumid

Kriteeriumid, mille alusel hankija teeb lõpliku valiku pakkumuste hulgast.

services

teenused

services concessions

teenuste kontsessioon

Services contract

teenuste hankeleping

Services purchased pursuant to simplified procedure

lihtsustatud korras tellitavad teenused

Vastavalt RHS-i § 19 lõikele 1 ei ole hankija kohustatud CPV määruse VII lisas nimetatud teenuse osas hankemenetlust korraldama, vaid on kohustatud järgima riigihanke korraldamise üldpõhimõtteid ning sõlmima kirjaliku hankelepingu, kui maksumus ületab 10 000 eurot.

short-list

esialgse valiku nimekiri

Nimekiri valitud pakkujatest kellele võimaldatakse hankemenetlusest osavõtt

Simplified contract notice

lihtsustatud hanketeade

Simplified contract notice on a dynamic purchasing system

dünaamilise ostusüsteemi lihtsustatud hanketeade

Täielikult elektroonilise hankeprotsessi lihtsustatud hanketeade

Simplified procurement

lihthange

Hange, mille eeldatav maksumus on alla 40 000 EUR

single source public procurement

riigihange ühelt pakkujalt

pakkumismenetlus, mille puhul ostja kutsub pakkumisele vaid ühe pakkuja

stakeholder expert group

sidusrühmade esindajatest koosnev komisjoni eksperdirühm

Riigihangetega tegelev ekspertrühm

State supervision

Riiklik järelvalve

Riiklikku järelvalvet teostab Eesti Vabariigis Rahandusministeerium.

state supervision proceeding

riikliku järelevalve menetlus

Subcontract

allhange

Subcontract notice

teade allhanke kohta

submit tender

pakkumust esitama

Supplier

tarnija

Supplies contract

tarneleping

Leping hankija ja tarnija vahel, mis järgneb hankemenetlusele ning määratleb tarnetingimused.

Supplies in the sectors of water, energy and transport

Tarned veemajandus-, energia- ja transpordisektorites

Supplies in the telecommunications sector

Tarned telekommunikatsiooni sektoris

supplies = goods**Supply Agreement = Supply contract = Public Contract****Supply Contract = Supply Agreement = Public Contract****supply n**

pakkumine

sustainable transport

säästev transport

suspension

kõrvaldamine

Hankemenetlusreeglite või tingimuste rikkumise korral või puuduliku kvalifikatsiooni puhul on hankijal hankemenetlusest võimalik kõrvaldada pakkuja ja/või taotleja. (MT)

sustainable business

jätkusuutlik ettevõtlus

Ettevõtte tegevus ja tavad, mis arvestavad keskkonnahoidlikke ja sotsiaalseid eesmärke ning loodusvarade säästvat tarbimist SAS

sustainable consumption = green consumption

sustainable development

säästev areng, jätkusuutlik areng

Sihipäraselt suunatud areng, mis tagab inimeste elukvaliteedi paranemise kooskõlas loodusvarade olemi ja keskkonna taluvusvõimega ning elurikkust säilitades. SAS

Sustainable Estonia 21

Säästev Eesti 21

Määratleb Eesti riigi ja ühiskonna arendamise eesmärgid aastani 2030 ning seostab majandus-, - sotsiaal- ja keskkonnavaldkonna arengud kooskõlas ülemaailmsete (Agenda 21) ja Euroopa Liidu suunisdokumentidega. KM

Sustainable procurement = Green procurement = Environmental procurement = Green Public procurement

Z

zero net energy building

nullenergiamaja

Maja, mille on puhas energiakulu on null ning ei sõltu energiavõrgustikust. Rohelise riigihanke üks võimalikest kriteeriumitest.

Tacis

Tacis programm

Euroopa Liidu rahastatava programmi eesmärk on toetada turumajandusele siirdumist ning kogukondade demokratiseerimist, ka konkurentsivõime tugevdamiseks.

technical and professional ability

tehniline ja kutsealane pädevus

technical specifications

tehniline kirjeldus

Hankija poolt hankelepingu eseme kirjeldamiseks vastavas valdkonnas tegutsevatele isikutele kehtestatud ehitustööde hankelepingu esemeks olevate ehitustööde omaduste ja neile esitatavate tehniliste nõuete kogum või asjade või teenuste hankelepingu esemeks olevate asjade või teenuste omaduste ja oluliste tunnuste loetelu.

technical standard

tehniline norm

TED Tenders Electronic Daily

TED

Veebipõhine riigihangete andmebaas

tender

pakkumus

Pakkuja poolt tehtav ühekordne pakkumine hankemenetluses.

tender documents = contract documents

tender security

pakkumuse tagatis

Hankija võib pakkujalt nõuda pakkumuse tagatist pakkuja poolt hankemenetluse käigus kohustuste täitmata jätmisega tekitatud kahjude täieliku või osalise hüvitamise tagamiseks, kuid mitte suuremas summas kui üks protsent hankelepingu eeldatavast maksumusest.

tenderer

pakkuja

Isik, kes on esitanud hankemenetluses pakkumuse või dünaamilise hankesüsteemi korral esialgse pakkumuse.

term of validity

jõusolek

terms of government contract = terms of public contract

hankelepingu tingimused

Hankes hankija poolt esitatud tingimused hankelepingu sõlmimiseks

terms of public contract = terms of government contract**The Ecodesign Directive**

ökodisaini direktiiv

EL direktiiv, mis sätestab energiat tarbivate toodete ökodisaini nõuete kehtestamise eeskirjad. EL säästva arengu tegevuskava

The Publications Office of the European Union

Euroopa Liidu Väljaannete Talitus

threshold

piirmäär, künnis

Riigihanke hankemenetluse korraldamise, ehitustööde kontsessiooni andmise ja ideekonkursi korraldamise kohustuse maksumuse piirmäär

timelimit

tähtaeg

to award a public contract

hankelepingu sõlmima

transferee of public contract

hankelepingu ülevõtja

Teatud tingimustel hankelepingu õiguste ja kohustuste üleandja ehk esialgne tarnija.

transferor of public contract

hankelepingu üleandja

Teatud tingimustel hankelepingu õiguste ja kohustuste ülevõtja.

transparency notice = voluntary notice = voluntary ex ante transparency notice**type of contract**

lepingu tüüp

type of procurement procedure

hankemenetluse liik

Kõikide olemasolevate hankemenetluste liigid nagu näiteks avatud hankemenetlus, piiratud hankemenetlus, võistlev dialoog jt.

U

user ability

kasutusvõimalus

utilities contract

võrgustikega seotud hankeleping

V

validator

valideerija

Kehtivuse kontrollija ja tõendaja.

validity

kehtivus

value of tender

pakkumuse maksumus

Antud pakkumuse kogumaksumus

value = cost = price**violation of law**

õigusrikkumine

violation of requirements

nõuete rikkumine

voluntary environmental agreements

vabatahtlikud lepingud

Ettevõtete ja ametkondade vabatahtlikud koostöölepped parema keskkonnaseisundi saavutamiseks. SAS

voluntary ex ante transparency notice = voluntary notice = transparency notice**voluntary measures**

vabatahtlikud meetmed

Euroopa Liidu keskkonnasäästlike riigihangete tugevdamiseks kasutatavad vabatahtlikud meetmed.

voluntary notice = voluntary ex ante transparency notice = transparency notice

vabatahtlik teade

Hankija võib esitada registrile registri veebilehe kaudu vähemalt 14 päeva enne hankelepingu sõlmimist vabatahtliku eelneva avalikustamisteate kui hankija on jätnud hanketeate esitamata eeldades, et hankelepingu sõlmimine ilma hanketeate eelneva avaldamiseta on Riigihangete seaduse kohaselt lubatud.

W

WTO

Maailma Kaubandusorganisatsioon

4. EESTI – INGLISE REGISTER

allhange – subcontract 56

alternatiivsed lahendused - alternative solutions 26

asjade hankeleping - public supply contract 51

Assotsiatsioonileping, Euroopa Leping - Association Agreement 26

avalik sektor - public sector 51

avalikustamisteade - transparency notice, voluntary notice ,voluntary ex ante transparency notice 61

avatud hankemenetlus - open procedure, open tendering 47

CE märgis - CE label 28

CLP määrus – CLP 28

CPA tegevusaladel põhinev toodete statistiline klassifikaator - CPA statistical classification of products by activity 31

CPC klassifikaator, CPC viitenumber - CPC Central Product Classification 31

CPV ühtne riigihangete klassifikaator - CPV Common Procurement Vocabulary 31

digitaalsed hankedokumendid - digital tendering documents, electronic tendering documents 33

dokumentide vorminõuded - formal requirements of documents 40

Dow Jonesi jätkusuutlikkuse indeksid - Dow Jones Sustainability Indexes 33

dünaamiline hankesüsteem - Dynamic purchasing system 33

dünaamilise ostusüsteemi lihtsustatud hanketeade - Simplified contract notice on a dynamic purchasing system 55

ECAS Euroopa Komisjoni Autentimissüsteem - ECAS European Commission Authentication Service 33

e-Certis - e-Certis 34

eelarve piir - maximum budget 44

eeldatav maksumus - estimated cost 37

eelteade - prior information notice, prior notice 49

eetiline kaubandus - Ethical trade 38

ehitustööd - building and construction 27 public works 52

ehitustööde hankeleping - public works contract 52

ehitustööde kontsessioon - public works concession 52

ehitustööde kontsessiooni teade - notice of public works concession 46

EIPRO Toodete keskkonnamõju programm EIPRO - Environmental Impact of Products 35

EK Euroopa Komisjon - EC European Commission 33

EL ökomärgistus - EU ecolabel 38

elektrooniline oksjon - electronic auction 35
 EMAS keskkonnajuhtimise ja -auditeerimise süsteem - EMAS Eco-Management and Audit Scheme 35
 e-menetlus - e-procurement, electronic procurement 37
 energiamärgis - energy label 36
 energiasääst, säästev energiakasutus - energy saving, energy conservation 36
 energiatõhusus - energy efficiency use 36
 Energy Star määrus - Energy Star regulation 36
 eNotices – eNotices 36
 erasektor - private sector 49
 e-Senders – eSenders 37
 esialgse valiku nimekiri - short-list 55
 esmakordne pakkuja - first-time bidder 39
 ettekirjutuse mittetäitmine - failure to observe a precept 39
 ettevõtjate sertifitseerimine - certification of undertakings 28
 Euroopa 2020 - Europe 2020 38
 Euroopa Investeeringispanga (EIP), Euroopa Keskpanga (EKP) ja Euroopa Arengu- ja Rekonstruktsioonipanga (EBRD) rahastatud projektid - European Investment Bank (EIB), European Central Bank (ECB) and European Bank for Reconstruction and Development (EBRD) financed projects 38
 Euroopa Keskkonnaagentuur - European Environment Agency 38
 Euroopa Liidu hangete ja lepingute nõuandekomitee - Advisory Committee on Procurements and Contracts 26
 Euroopa Liidu Säästva arengu strateegia - European Union Sustainable Development Strategy 38
 Euroopa Liidu Teataja lisa S-seeria - Official Journal S 47
 Euroopa Liidu Väljaannete Talitus - The Publications Office of the European Union 59
 Euroopa majanduslikke huvigruppe (EEIG) puudutavad teated - European Economic Interest Groups (EEIG) notices 38
 Euroopa Majanduspiirkonna leping - EEA agreement 35
 Euroopa standard - European standard 38
 Euroopa tehniline tunnustus - ETA European technical approval 37
 Finantsseisund - financial status 39
 finantsteenuste hankeleping - public contract of financial services 50
 GATT leping - GATT agreement 40
 GPA Maaailma Kaubandusorganisatsiooni riigihankeleping - GPA Agreement on Government Procurement 40

hankedokumendid - contract documents, tender documents 30

hankekord - Procurement rules 50

hankeleping - Public Contract, Supply Contract, Supply Agreement 50

hankelepingu ese - object of Public Contract 47

hankelepingu muutmine - amendment of Public Contract 26

hankelepingu pooled - parties to a Government Contract, parties to a Public Contract 48

hankelepingu sõlmimine - awarding of Public Contract 27

hankelepingu sõlmimise teade - Contract award notice 30

hankelepingu sõlmimise teade kaitse- ja julgeolekuvaldkonnas - Contract award notice for contracts in the field of defence and security 30

hankelepingu sõlmimise teade võrgustikega seotud sektoris - Contract award notice in utilities 30

hankelepingu tingimused - terms of Government Contract, terms of Public Contract 59

hankelepingu vorm - form of public contract 40

hankelepingu üleandja - transferor of Public Contract 60

hankelepingu ülevõtja - transferee of Public Contract 60

hankelepingut sõlmima - to award a Public Contract 59

hankemenetluse liik - type of procurement procedure 60

hanketeade - Contract notice 30

hanketeade võrgustikega seotud sektorid - Contract notice utilities 31

hankija - Contracting authority 31

hankimine – procurement 49

hankimisel rahvusliku päritolu eelistamine - nationalistic purchasing 46

hädaolukorra hankeleping - emergency contract 36

ideekavand - conceptual design 29

Ideekonkursi deklaratsioon - Design contest declaration 32

Ideekonkursi teade - Design contest notice 32

Ideekonkursi tulemused - Design contest results 32

Ideekonkurss - Design contest 32

Ideekonkurssi žürii - jury of Design contest 43

IMPRO Programm toodete keskkonnamõju parandamiseks - IMPRO Environmental Improvement of PROducts 41

ISIC - ISIC International Standard Industrial Classification 43

ISO 14001 standard - ISO 14001 standard 43

juhtnõõrid – guidelines 41

jõusolek - term of validity 59

jätkuleping - continuation contract, follow-up contract 30

jätkusuutlik ettevõtlus - sustainable business 57

jätkusuutlik tarbimine, säästlik tarbimine - green consumption, sustainable consumption 41

kahjude hüvitamine - compensation of losse 29

kaitse- ja julgeolekuvaldkonna hanketeade - Contract notice for contracts in the field of defence and security 30

kaitse- ja julgeolekuvaldkonna riigihangete eelteade - prior information notice for contracts in the field of defence and security 50

kaitse- ja julgeolekuvaldkonna riigihanked - defence and security public procurement 32

kaitsevaldkonna riigihange - Defence procurement 32

kasutusvõimalus - user ability 60

kaubad – goods, supplies 40

kehtivus – validity 61

keskkonnasäästlik riigihange, jätkusuutlik riigihange - Sustainable procurement, Green procurement, Environmental procurement, Green Public procurement 37

keskkonnamõju - environmental impact 36

keskkonnamärgis - environmental label 37

keskkonnasõbralike sõidukite direktiiv - clean and energy-efficient road transport vehicles directive 28

kindlustusteenuste hankелеping - insurance services public contract 42

KMH keskkonnamõju hindamine - EIA environmental impact assessment 35

kodumaine tarnija - domestic supplier 33

kohalik tarnija - local supplier 44

kohustuslikud meetmed - mandatory measures 44

konsolideerimine – consolidation 29

kontsessionäär - concessionary 29

kontsessioon – concession 29

kontsessiooni hanketeade - Contract notice concessions 30

kontsessioonide andmine - awarding concessions 27

kontsessioonitaotlus - concession application 29

korduvpakkuja - repeated bidder 53

krüpteerimine – crypting 31

kulude hüvitamine - compensation of expenses 28

kvalifikatsioon – qualification 52

kvalifitseerimata jätmine – disqualification 33

kvalifitseerimissüsteem - qualification system 52

kõrvaldamine – suspension 57

lepingu tüüp type of contract 60

lihtsustatud hanketeade - simplified contract notice 55

lihthange - simplified procurement 55

lihtsustatud korras tellitavad teenused - services purchased pursuant to simplified procedure 55

liisimine – leasing 44

lähteandmed - input data 42

Maailma Kaubandusorganisatsioon – WTO 62

Maailma Kaubandusorganisatsiooni riigihankelepinguga vastavuses olevad lepingud - contracts pursuant to the Agreement on Government Procurement (GPA) 31

madala maksumusega pakkumused - low tender 44

madalenergiamaaja - low-energy house 44

majandusinstrument, majandushoob - economic instrument 34

majanduslik seisund - economic status 34

majanduslikult soodsaim pakkuja - MEAT most economically advantageous tender 45

maksumus – cost, value, price 31

masinad, seadmed ja tarkvara - equipment goods 37

menetlus – procedure 49

menetlusreeglid - rules of procedure 54

minikonkurss - mini-competition 45

mitmeetapiline kvalifitseerimissüsteem - multistage qualification system 45

märgistusdirektiiv - Labelling Directive 43

märgistusklass - labelling class 43

NACE - NACE 45

nomenklatuur – nomenclature 46

nullenergiamaaja - zero net energy building 57

NUTS kood - NUTS (The Nomenclature of Territorial Units for Statistics) 47

nõudlus – demand 32

nõuete rikkumine - violation of requirements 61

olelusringi hind - LCC - life-cycle costing 44

ostjaprofiili teade - notice on a buyer profile 47

pakkuja - tenderer 59

pakkuja kvalifitseerimine - qualification of tender 52

pakkumine - supply n 56

pakkumiskutse - published tender 52
 pakkumus – tender 58
 pakkumuse maksumus - value of tender 61
 pakkumuse tagatis - tender security 58
 pakkumust avama - open tender v 47
 pakkumust esitama - submit tender 56
 pakkumust hindama - evaluate tender 39
 pakkumuste avamise protokoll - minutes of opening tender 45
 pakkumuste jõusoleku minimaalne tähtaeg - minimum tender validity period 45
 pakkumuste vastavus - compliance of the submitted tender 29
 pangateenuste hankелеping - bank services public contract 27
 passiivmaja - passive house 48
 perioodiline eelteade - periodic indicative notice 48
 Phare programm – Phare 48
 piiratud hankemenetlus - restricted tendering, restricted procedure 54
 piirmäär, künnis – threshold 59
 plussenergiamaia - plus-energy house 48
 poolfabrikaadid - intermediate goods, intermediate products 42
 projekteerimisteenuste hankелеping - public contract of design services 50
 põllumajandus-, kalandus- ja metsandussektor - agriculture, fisheries and forestry sektor 26
 raamleping - Framework agreement 40
 Rahandusministeeriumi ettekirjutus - precept of the Ministry of Finance 49
 Rahandusministeeriumi otsus - decision of the Ministry of Finance 32
 Rahandusministeeriumi pädevus - jurisdiction of the Ministry of Finance 43
 rahvusvaheline standard - international standard 42
 REACH regulatsioon – REACH 53
 registreeritud kaubamärgiga müüdav toode - proprietary product 50
 rentimine, üürimine – renting 53
 riigihange - Government procurement, Public procurement 51
 riigihange ühelt pakkujalt - single source public procurement 55
 Riigihangete Amet - Public Procurement Office 51
 Riigihangete Ameti info- ja analüüsiosakond - Information and Data Analysis Department of the Public Procurement Office 42
 riigihangete poliitika - public procurement policy 51

Riigihangete register - National public procurement database, Public Procurement Register 45

Riigihangete seadus - Public Procurement Act 51

riigihangete vaidlustuskomisjon - Public Procurement Appeals Committee 51

riigihanke aruanne - Public procurement report 51

riigihanke osadeks jagamine - dividing a public procurement into lots 33

riigilõiv – levy 44

Riiklik järelevalve - State supervision 55

riikliku järelevalve menetlus - state supervision proceeding 56

riiklikud subtsiidiumid - national subsidies 46

roheline majandus - green economy 41

roheline riigihange, jätkusuutlik riigihange - GPP Green Public Procurement, Environmental procurement, Sustainable procurement, Green procurement 17

rohepesu, ökoeksitamine – greenwash 41

RoHS direktiiv – RoHS 54

SCP/SIP tegevuskava - SCP/SIP Sustainable Consumption and Production and Sustainable Industrial Policy action plan 54

sertifikaat – certificate 28

sidusrühmade esindajatest koosnev komisjoni eksperdirühm - stakeholder expert group 55

sisetehing - In-house transaction 42

sobivus – eligibility 35

stiimul – incentive 41

sõlmimise kriteeriumid - award criterion 27

säästev areng, jätkusuutlik areng - sustainable development 57

Säästev Eesti 21 - Sustainable Estonia 21 57

säästev transport - sustainable transport 57

süsiniku jalajälg - carbon footprint 28

süsinikumaks - carbon tax 28

taandamine – removal 53

taandusavaldus - application for removal 26

Tacis programm – Tacis 58

tagasilükkamine – rejection 53

taotleja - candidate 27

taotleja kvalifitseerimine - qualification of candidate 52

tarbeesemed - consumer goods 30

tärn telekommunikatsiooni sektoris - Supplies in the telecommunications sector 56

tarned veemajandus-, energia- ja transpordisektorites - Supplies in the sectors of water, energy and transport 56
 tarneleping - Supplies contract 56
 tarnija – Supplier 56
 teavevahetus - exchange of information 39
 teade – notice 46
 teade allhanke kohta - Subcontract notice 56
 teade lisateabe, teave lõpetamata menetluse või paranduse kohta - Notice for additional information, information on incomplete procedure or corrigendum 46
 TED - TED Tenders Electronic Daily 58
 teenused – services 54
 teenuste hankeleping - services contract 54
 teenuste kontsessioon - services concessions 54
 tehniline ja kutsealane pädevus - technical and professional ability 58
 tehniline kirjeldus - technical specifications 58
 tehniline norm - technical standard 58
 tehniliste kirjelduste koostamine - preparation of technical specifications 49
 terviklik tootepoliitika - IPP integrated product policy 42
 tolliprotseduurid - customs procedures vt. customs regime 31
 toote miinimumnõuded - product minimum requirements 50
 toote sihttase - product advanced benchmark 50
 tootedisaini juhised - product design guidelines 50
 tunnustatud ettevõtjate ametlik nimekiri - official list of approved undertakings 47
 tõendamine – attestation 27
 tõendid – evidences 39
 tähtaeg – timelimit 59
 vabatahtlik teade - voluntary notice, voluntary ex ante transparency notice, transparency notice 61
 vabatahtlikud lepingud - voluntary environmental agreements 61
 vabatahtlikud meetmed - voluntary measures 61
 vaidlustuskomisjoni liige - Member of Public Procurement Appeals Committee 45
 vaidlustusmenetlus - appeal proceedings 26
 valideerija – validator 60
 valikukriteeriumid - selection criteria 54
 vastutus – liability 44
 viitenumber - reference number 53

võistlev dialoog - competitive dialogue 29

võrgustikega seotud hankelepung - utilities contract 60

võrgustikega seotud sektori kvalifitseerimissüsteem - qualification system utilities 52

Võrgustikega seotud sektori perioodiline eelteade - Periodic indicative notice utilities 49

Välisabi ja Euroopa Arengufondi lepingud (AKV riigid) - External aid and European Development Fund contracts ACP countries 39

välismaine tarnija - foreign supplier 40

väljakuulutamine – publication 52

väljakuulutamisea läbirääkimistega hankemenetlus - negotiated procedure with prior publication of contract notice 46

väljakuulutamisetä läbirääkimistega hankemenetlus - negotiated procedure without prior publication of contract notice 46

õhuteenuste hankelepung - Public contract for air services 50

õigusrikkumine - violation of law 61

ökodisain – ecodesign 34

ökodisaini direktiiv - The Ecodesign Directive 59

ökoinnovatsioon – ecoinnovation 34

ökoloogiline turundus - ecological marketing 34

ökomärgis, ökotähis – ecolabel 34

ökotõhusus, ökoefektiivsus – ecoefficiency 34

ühispakkujad - joint tenderers 43

üür - rent n 53

üürima - rent v 53

5. KOKKUVÕTE

Käesoleva magistritöö käigus on koostatud 300 ingliskeelset terminit hõlmav inglise-eesti riigihanke valiksõnastik ning käsitletud riigihanke terminoloogias esinevaid probleeme. Magistriprojekti eesmärgiks oli riigihanke valiksõnastiku koostamine inglise-eesti suunal ning mis koondaks riigihankevaldkonna terminoloogia inglise ja eesti keeles ja aitaks vajadusel kiirelt ühest kohast ammendada vajalik sõnavara mõlemas keeles. Valiksõnastik on koostatud pidades silmas erialaste tekstidega kokku puutuvaid inimesi, nii spetsialiste kui ka mittespetsialiste, sealhulgas ka tõlke ja tõlkijaid.

Valiksõnastiku koostamise idee tulenes praktilisest vajadusest. Riigihangete dokumentide tõlkimisel on raske leida kõik vajalikud terminid ja tõlked ühest kohast. Eestis on avaldatud riigihangetega seotud käsiraamatuid ja ka riigihangetega seotud veebileheküljed ning süsteemid on tõlgitud, ent siiaamaani on puudu olnud hanketerminoloogiat käsitlev sõnastik. Valiksõnastik koosneb 300 ingliskeelsest riigihanke terminist ning vastetest eesti keeles. Sõnastik on koostatud ühel suunal, kuid sisaldab ka eesti-inglise registrit sõnastiku lõpus. Mõningatele terminitele on sõnastikus antud ka seletused, et lihtsustada riigihanke valdkonnas orienteerumist.

Magistritöö on jaotatud kaheks osaks. Esimene, teoreetiline osa, käsitleb riigihanke valdkonda ning selle reguleerimist, rohelist riigihanget, e-riigihanget, sõnastiku eesmäärke ja ülesehitust, allikaid ning sõnastiku koostamisel tekkinud probleeme. Teine, praktiline osa, hõlmab koostatud inglise-eesti valiksõnastikku seletustega terminitel, mida autor pidas vajalikuks lahti seletada. Tulevikus saab riigihanke valiksõnastikku laiendada, lisades keeli ning valdkondi, mis antud projektis mahu piiratuse tõttu välja on jäänud.

6. KASUTATUD KIRJANDUS

1. Adamska-Salaciak, A. *Meaning and the Bilingual Dictionary*. Frankfurt am Main: Peter Lang GmbH. 2006.
2. Atkins, B. T. Sue, Rundell, Michael. *The Oxford Guide to Practical Lexicography*. USA: Oxford University Press. 2008.
3. Avalike hangete standardvormide lehekülge eNotices.
<http://simap.europa.eu/enotices/changeLanguage.do?language=ET> (10.04.2013).
4. Eesti Keele Instituut. *Eesti keele seletav sõnaraamat I-VI*. Eesti Keele Sihtasutus. 2009.
5. Eesti keele koondkorpus.
<http://www.cl.ut.ee/korpused/segakorpus/index.php?lang=et> (13.04.2013).
6. Elektrooniline Euroopa Liidu Teataja. Euroopa Parlamendi ja Nõukogu. Direktiiv 2004/17/EÜ
<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:06:07:32004L0017:ET:PDF> (11.04.2013).
7. Elektrooniline Euroopa Liidu Teataja. Euroopa Parlamendi ja Nõukogu. Direktiiv 2004/18/EÜ
<http://simap.europa.eu/docs/simap/nomenclature/32004l18et.pdf> (12.04.2013).
8. Elektrooniline Riigi Teataja. Euroopa Majanduspiirkonnaleping EEA.
<https://www.riigiteataja.ee/akt/754031> (15.04.2013).
9. Elektrooniline Riigi Teataja. Riigihangete seadus.
<https://www.riigiteataja.ee/akt/114022012002?leiaKehtiv> (15.04.2013).
10. Elektrooniline Riigi Teataja. Riigihangete seaduse tõlge inglise keelde.

- <http://www.legaltext.ee/et/andmebaas/tekst.asp?loc=text&dok=XXX0005K3&keel=en&pg=1&ptyyp=RT&tyyp=X&query=riigihangete> (15.04.2013).
11. Erelt, T. *Terminiõpetus*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus. 2003.
 12. Euroopa avalike hangete infosüsteem SIMAP.
http://simap.europa.eu/index_et.htm (11.04.2013).
 13. Euroopa Kemikaalameti kodulehekül. <http://echa.europa.eu/web/guest> (11.04.2013).
 14. Euroopa Komisjoni Teatis säästva tarbimise ja tootmise ning säästva tööstuspoliitika kohta <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0397:FIN:et:PDF> (1.05.2013).
 15. Euroopa Liidu ökomärgise kataloog <http://ec.europa.eu/ecat/> (1.05.2013).
 16. Gentzler, E. *Contemporary Translation Theories*. Teine trükk. Trowbridge: Cromwell Press. 2001.
 17. Inglise-eesti seletav sõnaraamat EELIS. Tõlkinud Pihlak, A., Soon, K., Rinne, T. Tallinn: Festart. 2001: 673.
 18. Keskkonnahoidlike riigihangete rakendamise juhendmaterjal. Keskkonnainvesteeringute Keskus <http://www.seit.ee/failid/142.pdf> (1.05.2013).
 19. Maailma Kaubandusorganisatsiooni riigihankeleping GPA.
http://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/gpr-94_01_e.htm (15.04.2013).
 20. Mereste, Uno. *Oskuskeel ja seaduste keeleline rüü*. Eesti Keele Sihtasutus. 2000.
 21. Parre, J., Kaljurand, A. *Riigihange: Põhimõtted, hankija ja hankeleping*. Tallinn: AS Äripäev. 2008.
 22. Ravimiameti ametlik kodulehekül. www.sam.ee (11.04.2013).

23. Rohelise riigihanke kriteeriumid. Euroopa Komisjon.
http://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm (4.05.2013).
24. Rohelise riigihanke käsiraamat. Euroopa Komisjon.
http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/handbook_et.pdf (4.05.2013).
25. Rohelise riigihanke lehekülg. Euroopa Komisjon.
http://ec.europa.eu/environment/gpp/index_en.htm (10.04.2013).
26. Pakkumuste ja hankemenetluste kord. Vabariigi Valitsuse määrus
<https://www.riigiteataja.ee/akt/13311269> (1.05.2013).
27. Pakkumuste ja hankemenetluste kord. Tõlge inglise keelde. Vabariigi Valitsuse määrus.
https://www.riigiteataja.ee/failid/Pakkumuste_ja_hankementluse_kord_ENG.pdf
(1.05.2013).
28. SIMAP Euroopa avalike hangete infosüsteem. http://simap.europa.eu/index_et.htm
(1.05.2013).
29. Säästva arengu sõnaseletusi. Säästva Eesti Instituut <http://www.seit.ee/sass/?ID=1>
(4.05.2013).
30. Tavast, Arvi. "Eesti oskussõnastikud 1996-2000." *Keel ja Kirjandus*. 6. 2002: 401-14.
31. Tavast, Arvi. "Eesti oskussõnastikud 2001-2010." *Keel ja Kirjandus*. 4. 2011: 255-76.
32. Tenders Electronic Daily TED. <http://ted.europa.eu/TED/main/HomePage.do>
(10.04.2013).
33. Terminibaas ESTERM. <http://mt.legaltext.ee/esterm/> (10.04.2013)

6.1. Avaldamata allikad

1. Tambelt, Marita. Intervjuu hankespetsialistiga 1 Jaan Teesalu, AS Hedengren Eesti. 11 mai, 2013.
2. Tambelt, Marita. Intervjuu hankespetsialistiga 2. 21. aprill, 2013.
3. Tambelt, Marita. Intervjuu hankespetsialistiga 3. 21. aprill, 2013.
4. Tambelt, Marita. Intervjuu hankespetsialistiga 4. 21. aprill, 2013.

7. SUMMARY

University of Tartu

Faculty of Philosophy

Institute of Germanic, Romance and Slavonic Languages and Literatures

Marita Tambelt

Inglise-eesti riigihanke valiksõnastik / English-Estonian Glossary of Public Procurement

Master's project

2013

The aim of this English-Estonian glossary of public procurement is to present the user with a glossary that enables them to not only read and understand texts about public procurement, but to be able to write texts of their own and compile required documents in the procurement field and promote procurement on an international level by encouraging the user to participate in international public procurements where knowledge of English procurement terminology is necessary.

The first part of the project is theoretical, giving an overview of public procurement, green public procurement, electronic procurement, sources, terminology and problems that occurred during the compilation of the glossary. The second part of this project is practical and contains the English – Estonian glossary. The glossary contains 300 entries in English with Estonian equivalents and is followed by an Estonian - English registry of terms.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina _____ Marita _____ Tambelt _____

(*autori nimi*)

(sünnikuupäev: _____ 22.03.1989 _____)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

Inglise - eesti riigihanke valiksõnastik,

(*lõputöö pealkiri*)

mille juhendaja on __Lili Pilt_____,

(*juhendaja nimi*)

- 1.1. reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
 - 1.2. üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
 3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, _____ 20.05.2013